ਐਮ/ਐਸ ਬੀ ਅਤੇ ਟੀ ਏਜੀ
ਬਨਾਮ
ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲਾ
(ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 13 ਦਾ 2023)

ਮਈ 18, 2023

[ਡਾ. ਧਨੰਜ□ ਵਾਈ ਚੰਦ੍ਰਚੂੜ, ਸੀਜੇਆਈ ਅਤੇ
ਜੇ. ਬੀ. ਪਰਦੀਵਾਲਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਅਤੇ ਸੁਲਹ ਐਕਟ, 1996 – ਧਾਰਾ.11– ਸੀਮਾਂਤ ਅਵਧੀ – ਕਾਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ – ਕਦੋਂ ਉੱਤਪੰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ – "ਬ੍ਰੇਕਿੰਗ ਪੁਆਇੰਟ" – ਗੱਲਬਾਤ, ਕੀ ਕਾਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਦੀ ਹੈ – ਫੈਸਲਾ: ਨਹੀਂ – ਕਾਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਸੀਮਾਂਤ ਅਵਧੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ – ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀਮਾਂਤ ਅਵਧੀ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਚੱਲਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ "ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਦਾ ਕਾਰਨ" ਉੱਤਪੰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਯਾਨੀ ਜਦੋਂ ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ – ਧਾਰਾ.11 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਬਿਨੈ ਨੂੰ 1963 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਲੇਖ 137 ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ 3 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਬਿਨੈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਉੱਤਪੰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ – ਜਦ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਇਨਕਾਰ ਨਾ ਹੋਵੇ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਬਿਨੈ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ – ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਲਈ ਦਾਵਾ ਜਿਉਂ ਹੀ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਉੱਤਪੰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉੱਤੇ ਹੀ ਉਠਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ – ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੱਥ ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਇਸਨੂੰ ਹਰ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਰੂਪ ਦੇ ਬਜਾਏ ਸਾਰ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਕਰਕੇ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ – ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮੇਂ ਤੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੂਰਾ ਕਾਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਉਥੇ ਹੀ ਉੱਤਪੰਨ ਹੋਣਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ – ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਬੈਠਾ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਇਕ ਬਿਨੈ ਨਾ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ – ਸਿਰਫ ਗੱਲਬਾਤ ਨਾਲ ਸੀਮਾਂਤ ਅਵਧੀ ਲਈ ਕਾਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮੁਲਤਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ – ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਾਣੇ ਕਿ "ਬ੍ਰੇਕਿੰਗ ਪੁਆਇੰਟ" ਕੀ ਸੀ, ਇਕ ਤੱਥ ਦਾ ਸਵਾਲ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਸਮਝਦਾਰ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਲਈ ਭੇਜਣ ਦੀ ਸੋਚੀ ਹੋਵੇਗੀ– ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਪੂਰਾ ਇਤਿਹਾਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਦਾਲਤ "ਬ੍ਰੇਕਿੰਗ ਪੁਆਇੰਟ" ਲੱਭ ਸਕੇ – ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਲਈ ਦੁਪੱਖੀ ਚਰਚਾ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਥੇ ਤੱਕ ਕਾਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਉੱਤਪੰਨਤਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਮਧਿਆਸਤਾ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਸਬੰਧੀ – ਸੀਮਾ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1963 – ਲੇਖ 137।

ਮਧਿਆਸਤਾ ਅਤੇ ਸੁਲਹ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1996 – ਧਾਰਾ.II(6), 43 – ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ 2012 ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੰਵਿਧਾਨ – ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲਾ ਵੱਲੋਂ 2016 ਵਿੱਚ ਲਿਕੁਇਡੇਟਡ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਗਲਤ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬੈਂਕ ਗਾਰੰਟੀ ਦੇ ਗਲਤ ਇਨਕੈਸ਼ਮੈਂਟ ਸਬੰਧੀ ਵਿਵਾਦ – ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਨੇ ਸਿਰਫ 2021 ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਸਤਾ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ – ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ 'ਦ੍ਵੀਪਕਸ਼ੀ ਚਰਚਾਵਾਂ' ਦੁਆਰਾ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਸੌਹਾਰਦਪੂਰਨ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ – ਮਧਿਆਸਤਾ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਧਾਰਾ.II(6) ਅਧੀਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੌਜੂਦਾ ਯਾਚੀਕਾ, ਸੀਮਾ ਦੀ ਅਵਧੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਮਧਿਆਸਤਾ ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੇਕਰ ਸੀਮਾ ਦੀ ਅਵਧੀ ਦੁਆਰਾ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦਾਅਵੇ ਜੀਵਿਤ ਦਾਅਵੇ ਕਹੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ – ਫੈਸਲਾ: ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦ 2014 ਦੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉੱਭਰ ਆਏ ਸਨ – ਜਦੋਂ 2016 ਵਿੱਚ ਬੈਂਕ ਗਾਰੰਟੀ ਨੂੰ ਇਨਕੈਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਰਕਮ ਸਰਕਾਰੀ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨਾਂਤਰਿਤ ਹੋ ਗਈ, ਤਾਂ ਮਾਮਲਾ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ – ਇਹ "ਟੁੱਟਣ ਬਿੰਦੂ" ਉਹ ਤਾਰੀਖ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸੀਮਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਾਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਉੱਭਰਿਆ – ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ 2019 ਤੱਕ ਗੱਲਬਾਤ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦਾ ਰਿਹਾ – ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਹਰਾਇਆ

ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ – ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇੱਕ ਉਮੀਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਉੱਤੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਲਈ ਸੁੱਤਾ ਰਿਹਾ – ਯਾਚੀਕਾ ਰੱਦ – ਸੀਮਾ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1963 – ਲੇਖ 137।

ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਮੁਹਾਵਰੇ— "ਕਾਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ"; "ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ" – ਅਰਥ ਦਾ – ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਯਾਚੀਕਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ

ਫੈਸਲਾ: 1.1 ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਕੰਮ ਦੇ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਉੱਤੇ, ਭੁਗਤਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਿਵਾਦ ਤਦ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਦਾਅਵਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਇਸ ਦੀ ਅਸਵੀਕ□ਤੀ/ਖੰਡਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਜਾਂ ਯਾਦਾਂ ਭੇਜ ਕੇ ਕਾਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਉੱਭਰਣ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।'ਦ੍ਵੀਪਕਸ਼ੀ ਚਰਚਾਵਾਂ' ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮਾਂ ਲਈ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਮਧਿਆਸਤਾ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ। ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਇਹ ਲੱਭਣਾ ਹੈ ਕਿ "ਟੁੱਟਣ ਬਿੰਦੂ" ਕੀ ਸੀ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਮਧਿਆਸਤਾ ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੋਚੀ ਹੋਵੇਗੀ। "ਟੁੱਟਣ ਬਿੰਦੂ" ਕੀ ਸੀ, ਇਹ ਇੱਕ ਤੱਥ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 37, 44 ਅਤੇ 45]

ਮੇਜਰ (ਸੇਵਾਮੁਕਤ) ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੇਖੀ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1988 ਐਸ.ਸੀ. 1887; ਜੀਓ ਮਿਲਰ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਚੇਅਰਮੈਨ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਦਿਉਤ ਉਤਪਾਦਨ ਨਿਗਮ ਲਿਮਿਟੇਡ (2020) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 643 : [2019] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1108 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

1.2 ਇਹ ਕਹਿਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਾਰੀਕ ਫਰਕ ਹੈ ਕਿ ਦਾਵੇ ਸੀਮਾਂਤਕਾਲ ਦੁਆਰਾ ਬਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਕਹਿਣ ਵਿੱਚ ਕਿ ਮਧਿਆਸਥ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਸੀਮਾਂਤਕਾਲ ਦੁਆਰਾ ਬਾਰ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 52]

1.3 "ਕਾਰਣ ਕਾਰਵਾਈ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਉਹ ਸਮੂਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੱਥ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਦਾਈ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋਣ ਲਈ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਕਾਰਣ ਕਾਰਵਾਈ ਕਿਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀਮਾਂਤਕਾਲ ਦੀ ਗਣਨਾ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝ ਆਵੇ ਕਿ ਕਾਰਣ ਕਾਰਵਾਈ ਕਦੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜਣ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਣ ਕਾਰਵਾਈ ਕਦੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਦਾਵਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਏਹ ਸਮਝ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਮਾਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀਮਾਂਤਕਾਲ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਿਨ "ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਦਾ ਕਾਰਣ" ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਜਦੋਂ ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਵਿਵਾਦ ਸਬੰਧੀ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਧਾਰਾ ਨਾ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਕਾਰਣ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸੀਮਾਂਤਕਾਲ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਚੱਲਦਾ ਜਿਸ ਦਿਨ ਕਾਰਣ ਕਾਰਵਾਈ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ। ਭਾਵੇਂ ਜੇ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੋਵੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਲਈ ਭੇਜਣ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਕਾਰਣ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਫਿਰ ਵੀ ਸਮਾਂ ਉਸ ਸਾਮਾਨਿਆ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਾਰਣ ਕਾਰਵਾਈ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਧਾਰਾ ਨਾ ਹੁੰਦੀ। ਐਕਟ 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਐਕਟ 1963 ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਲੇਖ 137 ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਸਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ 3 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਇਨਕਾਰ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਲਈ ਦਾਵਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿਵਿਲ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕਾਰਣ ਕਾਰਵਾਈ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੋਵੇ। [ਪੈਰਾ 54-55 ਅਤੇ 57]

ਦ੍ਵਿਜੇਂਦਰ ਨਾਰਾਇਣ ਰਾਯ ਬਨਾਮ ਜੋਗੇਸ ਚੰਦਰ ਦੇ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1924 ਕੈਲ 600; ਮੁਸੱਮਤ ਚੰਦ ਕੌਰ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪਰਤਾਬ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. (1889) 16 ਕੈਲ 98 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਤੇ ਰੱਸੇਲ ਦੁਆਰਾ ਐਂਥਨੀ ਵਾਲਟਨ (19ਵੀਂ ਐਡਨ.) ਪੰਨਾ 4-5 ਤੇ; ਜਸਟਿਸ ਬਚਾਵਤ ਦੁਆਰਾ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ, ਪੰਨਾ 549 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

1.4 ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੱਥ ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਕਾਰਵਾਈ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਹਰ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਰੂਪ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਇਸ ਦੇ ਸਾਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮੇਂ ਤੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਕਾਰਨ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਉਥੇ ਉੱਤਪੰਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬੈਠੀ ਰਹੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਉਲੰਘਣ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਸੀਮਾ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਦਾਖਲ ਕਰਦੀ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਲੰਘਣ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦੇਣਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਐਕਟ 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਿਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਜੋ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ, ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੋਵੇਗਾ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਮੁੜ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ, ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ 1963 ਅਧੀਨ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਸਾਰੇ ਮਕਸਦਾਂ ਲਈ ਮਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਐਕਟ 1963 ਦੀ ਧਾਰਾ 137 ਅਧੀਨ ਸੀਮਾਂਕਣ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਮਿਲਣਗੀਆਂ। [ਪੈਰਾ 58]

1.5 24.02.2016 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਪੱਤਰ ਦੀ ਸਾਫ ਪੜ੍ਹਾਈ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦ 2014 ਦੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉੱਤਪੰਨ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ 24.10.2014 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨਾਲ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਉਕਤ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪੱਤਰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਉੱਤਪੰਨ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵਿਆਖਿਆ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪੱਤਰ ਦੀ ਤਾਰੀਖ 24.10.2014 ਦੁਆਰਾ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ 24.02.2016 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਪੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਇਜ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਤੌਰ ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਤਰਲ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਦੀ ਨਕਦੀਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ 2019 ਤੱਕ ਗੱਲਬਾਤ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦਾ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਖਾਲੀ ਦਾਅਵਾ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਪੂਰੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਸਿਰਫ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ "ਤੋੜਨ ਵਾਲਾ ਬਿੰਦੂ" ਕੀ ਸੀ ਜਿਸ ਤੇ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਭੇਜਣ ਦੀ ਸੋਚੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਜਦੋਂ ਬੈਂਕ ਗਾਰੰਟੀ ਨੂੰ 2016 ਵਿੱਚ ਨਕਦੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਰਕਮ ਸਰਕਾਰੀ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨਾਂਤਰਿਤ ਹੋ ਗਈ ਉਹ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਅੰਤ ਸੀ। ਇਸ "ਤੋੜਨ ਵਾਲੇ ਬਿੰਦੂ" ਨੂੰ ਸੀਮਾਂਕਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਾਰਨ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਉੱਤਪੰਨ ਹੋਣ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਗੱਲਬ ਇਹ "ਬ੍ਰੇਕਿੰਗ ਪ੍ਰੁਆਇੰਟ" ਨੂੰ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ. ਗੱਲਬਾਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵੀ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਜਾਂ ਵੀਹ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਿਰਫ਼ ਗੱਲਬਾਤ ਮੁਲਤਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ "ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ"। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਦਾਅਵਾ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਮਾਂ ਮਿਆਦ ਨੂੰ 'ਤੇ ਹਰਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਮਾਮਲਾ ਹੱਥ 'ਤੇ ਹੈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਇੱਕ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੋਕੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਆਪਣੇ ਚਾਲ-ਚਲਣ ਦੁਆਰਾ ਪੰਜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਹੱਕ 'ਤੇ ਸੌਂਦਾ ਰਿਹਾ ਸਾਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਾਲਸੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ. ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੈ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। [ਪੈਰਾ 61-63, 66][637-ਬੀ-ਜੀ; 641-ਈ] ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਸਫਲ ਹੈ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 61-63, 66]

ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਐਮ/ਐਸ ਐਲ. ਕੇ. ਆਹੂਜਾ ਅਤੇ ਕੰ. (1988) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 76 : [1988] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 402; ਜੇ. ਸੀ. ਬੁਧਰਾਜਾ ਬਨਾਮ ਚੇਅਰਮੈਨ, ਉੜੀਸਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (2008) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 444 : [2008] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 821; ਐਸ.ਬੀ.ਪੀ. & ਕੋ. ਬਨਾਮ ਪਟੇਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (2005) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 618 : [2005] 4 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 688;

ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਬੋਘਾਰਾ ਪੋਲੀਫੈਬ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ (2009) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 267 : [2008] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 638; ਭਾਰਤ ਸੰਚਾਰ ਨਿਗਮ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਨੋਰਟੇਲ ਨੈਟਵਰਕਸ ਇੰਡੀਆ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ (2021) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 738; ਪੰਚੂ ਗੋਪਾਲ ਬੋਸ ਬਨਾਮ ਪੋਰਟ ਆਫ ਕੋਲਕਾਤਾ ਲਈ ਬੋਰਡ ਆਫ ਟ੍ਰਸਟੀਜ਼ (1993) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 338: [1993] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 361; ਉੜੀਸਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਦਾਮੋਦਰ ਦਾਸ (1996) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 216: [1995] 6 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 800 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸੀਮਾ ਦੇ ਵਿਸਤਾਰ ਲਈ ਸੰਜੀਦਗੀ, ਇਨ ਰੇ (2022) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 117; ਕੰਸੋਲੀਡੇਟਡ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਐਂਟਰਪ੍ਰਾਈਜ਼ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸੈਕਰੇਟਰੀ, ਸਿੰਚਾਈ ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਹੋਰ (2008) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 169 : [2008] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1108; ਮੈਰਲਾ ਰਮੰਨਾ ਬਨਾਮ ਨੱਲਾਪਾਰਾਜੂ ਅਤੇ ਹੋਰ [1955] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 938; ਸਿਕੰਦਰਾਬਾਦ ਕੈਂਟੋਨਮੈਂਟ ਬੋਰਡ ਬਨਾਮ ਬੀ. ਰਾਮਚੰਦਰਾਇਆ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ (2021) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 705; ਐਨ.ਟੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਐਸ.ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ. ਇੰਫਰਾ ਲਿਮਿਟੇਡ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 2023 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 389; ਵਿਦਿਆ ਡ੍ਰੋਲੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਦੁਰਗਾ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ (2021) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1 : [2020] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1001 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਵੇਲਸਪਨ ਐਂਟਰਪ੍ਰਾਈਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਐਨ.ਸੀ.ਸੀ. ਲਿਮਿਟੇਡ.(2022) 295 ਡੀ.ਐਲ.ਟੀ. 286; ਜ਼ਿਲੋਨ ਇੰਫਰਾਪ੍ਰੋਜੈਕਟਸ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ 33 ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਹੈਵੀ ਇਲੈਕਟ੍ਰੀਕਲਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 2023 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਕੈਲ 756 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਲਾ ਹਵਾਲਾ

[2019] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1108 ਪੈਰਾ 14 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

[2008] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1108 ਪੈਰਾ 30 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1955] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 938 ਪੈਰਾ 34 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1988] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 402 ਪੈਰਾ 38 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

[2008] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 821 ਪੈਰਾ 40 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

[2005] 4 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 688 ਪੈਰਾ 41 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

[2008] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 638 ਪੈਰਾ 42 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

(2021) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 705 ਪੈਰਾ 48 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

(2021) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 738 ਪੈਰਾ 49 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

[2020] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1001 ਪੈਰਾ 49 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1993] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 361 ਪੈਰਾ 64 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

[1995] 6 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 800 ਪੈਰਾ 64 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

ਸਿਵਿਲ ਮੂਲ ਅਧਿਕਾਰਤਾ : ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 13 ਦੇ 2023।

ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸੁਲਹ ਐਕਟ, 1996 ('ਐਕਟ') ਦੀ ਧਾਰਾ 11(6) ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਧਾਰਾ 11(12) ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ 27.03.2012 ਨੂੰ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਰਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ।

ਅਭਿਮਨਯੂ ਭੰਡਾਰੀ, ਮਿਸ. ਰੂਹ-ਏ-ਹੀਨਾ ਦੁਆ, ਮਿਸ. ਅਨੰਯਾ ਸਿੱਕਰੀ, ਮਿਸ. ਧਨਕਸ਼ੀ ਗਾਂਧੀ, ਅਧਿਵਕਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ।

ਕੇ. ਐਮ. ਨਟਰਾਜ, ਏਐਸਜੀ, ਮਿਸ. ਰੁਖਮਿਨੀ ਬੋਬਡੇ, ਵਤਸਲ ਜੋਸ਼ੀ, ਪੀ ਵੀ ਯੋਗੇਸ਼ਵਰਨ, ਵਿਨਾਯਕ ਸ਼ਰਮਾ, ਅਰਵਿੰਦ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਅਧਿਵਕਤਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਜੇ. ਬੀ. ਪਾਰਦੀਵਾਲਾ, ਜੇ. ਨੇ ਸੁਣਾਇਆ।

ਜੇ. ਬੀ. ਪਾਰਦੀਵਾਲਾ, ਜੇ.

1. ਇਹ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸੁਲਹ ਐਕਟ, 1996, (ਛੋਟੇ ਵਿੱਚ, 'ਐਕਟ 1996') ਦੀ ਧਾਰਾ 11(6) ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਹਥਿਆਰਾਂ ਆਦਿ ਦੀ ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਿੰਗ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਵਾਦਾਂ ਅਤੇ ਦਾਵਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਇੱਕ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕੰਟਰੈਕਟ ਨੰਬਰ 78953/SMG/GS/WE-4(GS-IV) ਦੀ ਮਿਤੀ 27.03.2012 ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲਾ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮਝੌਤੇ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋਏ ਹਨ।

ਤੱਥਾਕਥਿਤ ਮੈਟਰਿਕਸ

2. ਜਵਾਬਦੇਹ, ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲਾ ਨੇ ਆਰ.ਐਫ.ਪੀ. ਨੰਬਰ 78953/ SMG/GS/WE-4 ਦੀ ਮਿਤੀ 18.11.2009 ਨੂੰ ਇੱਕ ਤੁਰੰਤ ਟੈਂਡਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕਿ 1,568 ਸਬ ਮਸ਼ੀਨ ਗਨਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਟੈਂਡਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਬੋਲੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਟੈਂਡਰ 21.12.2010 ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਬੋਲੀਦਾਤਾ ਘੋਸਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਚਿਤ ਗੱਲਬਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੰਟਰੈਕਟ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ 27.03.2012 ਨੂੰ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ।

3. ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਵਾਰੰਟੀ ਬੌਂਡ ਦੀ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਨਕੈਸ਼ਮੈਂਟ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਦੀ ਮਿਤੀ 16.02.2016 ਵਿੱਚ, ਜਰਮਨੀ ਦੇ ਫਰੈਂਕਫਰਟ ਬ੍ਰਾਂਚ ਵਿੱਚ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਜੌਇੰਟ ਚੀਫ ਐਕਜ਼ੀਕਿਊਟਿਵ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ WBG ਨੰਬਰ 12/380 ਦੀ ਪੂਰੀ ਕੀਮਤ ਯਾਨੀ ਕਿ ਯੂਰੋ 201,793.75 ਨੂੰ ਇਨਕੈਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਬੈਂਕ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਕੰਟਰੋਲਰ ਆਫ ਡਿਫੈਂਸ ਅਕਾਉਂਟ (ਪੀਸੀਡੀਏ, ਸਰਕਾਰੀ ਖਾਤਾ) ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ। ਪੱਤਰ ਦੀ ਮਿਤੀ 16.02.2016 ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਵੀ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸੀ, ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਸਮਾਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਪਾਰ ਸਮਾਨ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਕਾਰਨ ਲਿਕੁਇਡੇਟਡ ਡੈਮੇਜਿਜ਼ (ਐਲਡੀਜ਼) ਦੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਇਨਕੈਸ਼ ਕਰਨਾ।

4. ਜਵਾਬਦੇਹ, ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਮਿਤੀ 24.02.2016 ਨਾਲ, ਯਾਚੀ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ WBG ਦੀ ਰਕਮ ਕੱਢਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਯਾਚੀ ਦੁਆਰਾ 24.10.2014 ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਪੱਤਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਉਚਿਤ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਰਕਮ ਕੱਢਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਕਸ਼ਮ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਮੰਤਰਾਲਾ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ ਸੀ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵੱਲੋਂ ਯਾਚੀ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਐਲ.ਡੀ.ਜ਼ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਲਈ ਯੂਰੋ 197,230.35 ਕਾਟਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਵੀ ਮਿਲੀ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਕੰਟਰੈਕਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ

ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ ਪੱਤਰ ਮਿਤੀ 11.08.2016 ਰਾਹੀਂ।

5. ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ 26.09.2016 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਐਲ.ਡੀ.ਜ਼ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਲਈ ਰਕਮ ਕਟੌਤੀ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਰਕਮ ਤਦਨੁਸਾਰ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ 11.08.2016 ਦੇ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਰਕਾਰੀ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਜਮਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਯਾਚੀ ਦੇ ਦਾਵੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

6. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਐਲ.ਡੀ.ਜ਼ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ WBG ਦੀ ਰਕਮ ਕੱਢਣ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਖੋਜਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ "ਦੁਪੱਖੀ ਚਰਚਾਵਾਂ" ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜੁੜੇ ਰੱਖਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਮਿਤੀ 22.09.2017 ਨਾਲ ਯਾਚੀ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ, ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਕੰਟਰੈਕਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਿ ਯਾਚੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਪਰਯਾਪਤ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

7. ਯਾਚੀ ਦਾ ਦਾਵਾ ਹੈ ਕਿ 22.09.2017 ਦੇ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਰਹੀਆਂ, ਤਾਂ ਜੋ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਮੇਲ ਲੈਣ ਅਤੇ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਯਾਚੀ ਨੇ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਮਿਤੀ 04.09.2019 ਨਾਲ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਐਲ.ਡੀ.ਐਸ ਦੇ ਗਲਤ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਅਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਯਾਚੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਉਚਿਤ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ।

8. ਉਪਰੋਕਤ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਯਾਚੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਾਲ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ।

ਯਾਚੀ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਲੀਲਾਂ

9. ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੁਆ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਲਈ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਤਾਰੀਖਾਂ ਅਤੇ ਘਟਨਾਵਾਂ:

27.03.2012: ਯਾਚੀ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ 27.3.2012 ਨੂੰ ਨੰਬਰ 78953/SMG/GS/WE-4 ਦੇ ਨਾਲ ਖਰੀਦਾਰੀ / [ਜੇ. ਬੀ. ਪਾਰਦੀਵਾਲਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

568 9ਐਮਐਮ ਐਸਐਮਜੀ ਮਾਡਲ ਐਮਪੀ-
9 ਸਬ ਮਸ਼ੀਨ ਗਨ ਅਤੇ ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਸਪਲਾਈ
("ਕਾਂਟਰੈਕਟ"). ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ
ਵਿਵਾਦ ਹੱਲ ਕਲੋਜ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ
ਮਧਿਆਨਹਿਤ ਸਮਝੌਤਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ (ਲੇਖ
21)।

16.02.2016: ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਉੱਠੇ ਸਬੰਧਿਤ
ਬੈਂਕ ਗਾਰੰਟੀ ਦੀ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਨਕੈਸ਼ਮੈਂਟ
ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਮਿਤੀ 16.02.2016 ਲਈ "ਯੂਰੋ
201,793.75 ("ਬੀਜੀ") ਅਤੇ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ
ਲਿਕੁਇਡੇਟਡ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਦੇ ਨਾਲ
ਯੂਰੋ 399,0240.10 ਦੇ ਸੁਰ ਵਿੱਚ।

22.09.2017: ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ 16.02.2016
ਅਤੇ 22.09.2017 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਗਾਤਾਰ
"ਦ੍ਵੀਪਕਸ਼ੀ ਚਰਚਾ" ਵਿੱਚ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਦੇ ਲੇਖ 21 ਦੁਆਰਾ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ
ਆਪਣੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਕਿ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲਿਕੁਇਡੇਟਡ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਅਤੇ ਬੀਜੀ ਦੀ ਇਨਕੈਸ਼ਮੈਂਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸੀ
ਯਾਚੀ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਬੀਜੀ ਦੀ ਗਲਤ ਇਨਕੈਸ਼ਮੈਂਟ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ।
ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ, ਚਿੱਠੀ ਮਿਤੀ ਨਾਲ
22.09.2017 ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਯਾਚੀ ਨੂੰ ਸੰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ
ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਨ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।

2017-2019: ਭਾਵੇਂ ਮਿਤੀ ਨਾਲ ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ
22.09.2017, ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਗਾਤਾਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ
ਆਪਣੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੁਲਝਾਉਣ ਲਈ। ਜਿਸ ਸਬੰਧੀ
ਯਾਚੀ ਨੇ ਮਹਾਨਿਰੀਕਸ਼ਕ (ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ) ਨਾਲ ਇੱਕ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਵੀ ਭਾਗ ਲਿਆ
ਅਤੇ ਅਤਿਰਿਕਤ ਸਕੱਤਰ।

04.09.2019: ਯਾਚੀ ਨੇ ਹੋਰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਲਿਕੁਇਡੇਟਡ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਗਲਤ ਲਾਗੂਤਾ ਨੂੰ ਸਮੀਖਿਆ ਅਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੇ ਅਤੇ ਯਾਚੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਸਮਝਾਉਣ ਦਾ ਉਚਿਤ ਮੌਕਾ ਦੇਵੇ। ਯਾਚੀ ਨੇ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤਾਤਕਾਲਿਕ ਮਾਮਲਾ ਵਜੋਂ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਐਮ/ਐਸ ਬੀ&ਟੀ ਏਜੀ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਸਾਈਨ ਅੱਪ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ 9ਐਮਐਮ ਐਸਐਮਜੀ ਅਤੇ 338 ਸਨਾਈਪਰ ਰਾਈਫਲਾਂ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੋਰਡ ਨੇ ਇਸ ਬਕਾਇਆ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਕਿਸੇ ਵੀ "ਮੇਕ ਇਨ ਇੰਡੀਆ" ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ।

08.11.2021: ਮਾਰਚ 2020 ਵਿੱਚ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ COVID ਨੇ ਆਘਾਤ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ 08.11.2021 ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜੋ 08.11.2021 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 21 ਅਧੀਨ ਮਧਿਆਸਤਾ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਅਣਹੱਲੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੀ।

10.01.2022: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ, ਐਸ.ਐਮ.ਡਬਲਿਊ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 3/2020 ਵਿੱਚ ਸੁਓ ਮੋਟੋ ਸੰਜੀਦਗੀ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਮ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਧੀਨ ਸੀਮਾ ਨੂੰ 28.02.2022 ਤੱਕ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਸੂਚਨਾ ਲਈ।

03.02.2022: ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਈਮੇਲ ਰਾਹੀਂ ਮਿਤੀ 03.02.2022 ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮਧਿਆਸਤਾ ਦੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਮਧਿਆਸਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕਰਨ ਲਈ।

18.02.2022: ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 18.02.2022 ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਮਧਿਆਸਤਾ ਨੋਟਿਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਇੱਕ ਇਕਲਾ ਮਧਿਆਸਤਾ ਲਈ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰ ਮਧਿਆਸਤਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੈ।

28.11.2022: ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਈ-ਮੇਲ ਰਾਹੀਂ ਮਿਤੀ 28.11.2022 ਅਤੇ ਨੋਟਿਸ ਮਿਤੀ 25.11.2022 ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਮਾਣਯੋਗ ਮਿਸਟਰ ਜਸਟਿਸ ਮੁਕੁਲ ਮੁਦਗਲ (ਸੇਵਾਮੁਕਤ) ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਮਧਿਆਸਤਾ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਕਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰ ਸਕਣ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵੱਲੋਂ ਉਕਤ ਨੋਟਿਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ।

10. ਮਿਸ ਦੁਆ ਨੇ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਰਜੀਦਾਰ ਦੇ ਦਾਵੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਬਾਧਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵੱਲੋਂ ਜੋਰ ਦਾਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਐਲ.ਡੀਜ਼ ਨੂੰ ਘਟਾਇਆ ਅਤੇ 16.02.2016 ਨੂੰ ਬੈਂਕ ਗਾਰੰਟੀ ਨੂੰ ਨਕਦ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ

ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਨੁਬੰਧ ਦੇ ਲੇਖ 21.1 ਅਨੁਸਾਰ 'ਦੁਪੱਖੀ ਚਰਚਾਵਾਂ' ਦੁਆਰਾ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸਤਾਨਾ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ।

11. ਮਿਸ ਦੁਆ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਧਿਆਨ ਅਨੁਬੰਧ ਦੇ ਲੇਖ 21 ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ। ਲੇਖ 21 ਵਿਵਾਦ ਹੱਲ ਮਕੈਨਿਜ਼ਮ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"ਲੇਖ 21
ਮਧਿਆਨਵੇਸ਼ਨ

21.1. ਮੌਜੂਦਾ ਅਨੁਬੰਧ ਨਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਗ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉੱਠਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਵਿਵਾਦ ਜਾਂ ਮਤਭੇਦ ਦੁਪੱਖੀ ਚਰਚਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੱਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

21.2. ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਵਾਦ, ਅਸਹਿਮਤੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜੋ ਇਸ ਅਨੁਬੰਧ ਨਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਜਾਂ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਿਵਾਏ) ਜੋ ਦੋਸਤਾਨਾ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਉਹ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਸੱਠ (60) ਦਿਨਾਂ ਜਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਪਸੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਦੇ ਅੰਦਰ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਦੂਜੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨੋਟਿਸ ਰਾਹੀਂ ਸੂਚਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਵਿਵਾਦ, ਅਸਹਿਮਤੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਮਧਿਆਨਵੇਸ਼ਕਾਂ ਵਾਲੀ ਮਧਿਆਨਵੇਸ਼ਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

21.3 ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਸੱਠ (60) ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਇੱਕ ਮਧਿਆਨਵੇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਵਿਕਰੇਤਾ ਵੱਲੋਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਧਿਆਨਵੇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਖਰੀਦਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

21.4. ਤੀਜਾ ਮਧਿਆਨਵੇਸ਼ਕ, ਜੋ ਨਾ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨਾਗਰਿਕ ਜਾਂ ਨਿਵਾਸੀ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ (90) ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੇ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਤਾਂ ਤੀਜਾ ਮਧਿਆਨਵੇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਪਾਰ ਚੈਂਬਰ, ਪੈਰਿਸ, ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਦੋਵਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਜਾਂ ਨਿਵਾਸੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਨਾਮਜ਼ਦ ਮਧਿਆਨਵੇਸ਼ਕ ਨਾ ਤਾਂ ਅੰਪਾਇਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ।

21.5. ਮਧਿਆਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਸਥਾਨ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਹੋਰ ਥਾਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਆਪਸੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

21.6. ਮਧਿਆਨ ਕਾਰਵਾਈ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਮਧਿਆਨ ਅਤੇ ਸੁਲਹ ਐਕਟ, 1996 ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਮਧਿਆਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਇਨਾਮ ਕੇਵਲ ਭਾਰਤੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ।

21.7. ਮਧਿਆਨਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹੁਮਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਕਰਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪਾਰਟੀਆਂ ਉੱਤੇ ਅੰਤਿਮ ਅਤੇ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਹੋਵੇਗਾ।

21.8. ਹਰੇਕ ਪਾਰਟੀ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਲਾਗਤ ਆਪ ਉਠਾਏਗੀ। ਮਧਿਆਨ ਦੀ ਲਾਗਤ ਸਮੇਤ ਤੀਜੇ ਮਧਿਆਨਕਾਰ ਦੀਆਂ ਫੀਸਾਂ ਅਤੇ ਖਰਚੇ ਵਿਕਰੇਤਾ ਅਤੇ ਖਰੀਦਦਾਰ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰ ਵੰਡੇ ਜਾਣਗੇ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮਧਿਆਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਅਵਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

21.9 ਜੇਕਰ ਮਧਿਆਨਕਾਰਾਂ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਖਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਮਧਿਆਨਕਾਰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ, ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਮਧਿਆਨ ਕਾਰਵਾਈ

ਉਸ ਪੜਾਅ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ ਜਿੱਥੇ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਮਧਿਆਨਕਾਰ ਛੱਡ ਗਿਆ ਸੀ।

21.10. ਜੇਕਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵੀ ਆਪਣਾ ਮਧਿਆਨਕਾਰ 60 ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਨਾ ਕਰੇ ਜਾਂ ਜੇਕਰ ਮਧਿਆਨਕਾਰ ਦੀ ਥਾਂ ਖਾਲੀ ਹੋਣ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਪਾਰਟੀ 60 ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦੂਜਾ ਮਧਿਆਨਕਾਰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਨਾ ਕਰੇ, ਤਾਂ ਦੂਜੀ ਪਾਰਟੀ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 30 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਉਚਿਤ ਨੋਟਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਪਾਰ ਚੈਂਬਰ, ਪੈਰਿਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਧਿਆਨਕਾਰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ।

21.11. ਜੇਕਰ ਤੀਜੇ ਮਧਿਆਨਕਾਰ ਦੀ ਥਾਂ ਖਾਲੀ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਬਦਲ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

21.12. ਪਾਰਟੀਆਂ ਮਧਿਆਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਲੰਬਿਤਾ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਕਰਾਰ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਦਾਇਤਵਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਗੇ ਸਿਵਾਏ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹੇ ਦਾਇਤਵ ਉਕਤ ਮਧਿਆਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਾ ਹੋਣ।" [ਜੇ. ਬੀ. ਪਾਰਦੀਵਾਲਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

12. ਮਿਸ ਦੁਆ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 21.1 ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਾਰੇ ਝਗੜੇ ਜਾਂ ਮਤਭੇਦ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਨਾਲ, 'ਦ੍ਵੀਪਕਸ਼ੀ ਚਰਚਾਵਾਂ' ਦੁਆਰਾ ਹੱਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

13. ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਪਰੋਕਤ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਰੱਖਿਆ ਖਰੀਦ ਸੰਵਿਧਾਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਝਗੜੇ ਨੂੰ 'ਦ੍ਵੀਪਕਸ਼ੀ ਚਰਚਾਵਾਂ' ਦੁਆਰਾ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੋਵੇਗਾ ਬਜਾਏ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੇ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 22.09.2017 ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਅਰਜੀਦਾਰ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਐਲ.ਡੀ. ਦੀ ਗਲਤ ਕਟੌਤੀ ਅਤੇ ਬੈਂਕ ਗਾਰੰਟੀ ਦੀ ਨਕਦੀਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਅਰਜੀਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਭਾਵ, 22.09.2017 ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ 04.09.2019 ਤੱਕ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ।

14. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਜੀਓ ਮਿਲਰ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਚੇਅਰਮੈਨ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਦਿਉਤ ਉਤਪਾਦਨ ਨਿਗਮ ਲਿਮਿਟੇਡ', (2020) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 643 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ, 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ, ਜੇਕਰ ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਸੀਮਾ ਦੀ ਅਵਧੀ ਦੇ ਗਣਨਾ ਲਈ ਬਾਹਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

15. ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਦਰ ਵਿੱਚ ਜੀਓ ਮਿਲਰ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪਾਰਟੀਆਂ 'ਦ੍ਵੀਪਕਸ਼ੀ ਚਰਚਾਵਾਂ' ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਸਮਾਂ ਦਾ ਚੱਲਣਾ ਰੁਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਦੁਆਰਾ ਝਗੜੇ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ।

16. ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹੋਰ ਦਸਿਆ ਕਿ ਅਰਜੀਦਾਰ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ 04.09.2019 ਤੱਕ ਦੇਰ ਤੱਕ ਗੱਲਬਾਤ ਅਤੇ ਚਰਚਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ। ਇਹ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵੱਲੋਂ ਅਰਜੀਦਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸੰਚਾਰ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 22.09.2017 ਨੂੰ ਲਿਕੁਇਡੇਟਡ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਕਥਿਤ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਟੌਤੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, "ਬ੍ਰੇਕਿੰਗ ਪੁਆਇੰਟ" ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। 22.09.2017 ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਅਵਧੀ, 'ਕੋਵਿਡ ਪੀਰੀਅਡ' ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 22.09.2022 ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਦੀ ਨੋਟਿਸ ਅਰਜੀਦਾਰ ਵੱਲੋਂ 08.11.2021 ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ।

17. ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਓਰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ

ਪੱਤਰ ਮਿਤੀ 18.02.2022 ਨੂੰ, ਮਧਿਆਂਚਲਨ ਦੀ ਸੱਦਾ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਨੇ ਕੇਵਲ ਇਕ ਅਕੇਲੇ ਮਧਿਆਂਚਲਕ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ।

18. ਆਖਰ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੀਮਾਂਕਣ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਤੱਥ ਦਾ ਮਿਲਾ ਜੁਲਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਨੂੰ ਮਧਿਆਂਚਲਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵੱਲੋਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ "ਟੁੱਟਣ ਬਿੰਦੂ" ਕੀ ਸੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਅਧਿਨਿਯਮ 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 11(6) ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਇੱਕ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

19. ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 11(6) ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬੇਨਤੀ ਜੋ ਕਿ ਸੀਮਾਂਕਣ ਦੀ ਅਵਧੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ, ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਮਧਿਆਂਚਲਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਦਾਅਵੇ

20. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਸ੍ਰੀ ਕੇ. ਐਮ. ਨਟਰਾਜ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਤਿਰਿਕਤ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਬੇਨਤੀ ਦਾ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਾ ਕੇਵਲ ਧਾਰਾ 11(6) ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬੇਨਤੀ ਸਮੇਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਬਲਕਿ ਬੇਨਤੀਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਦਾਅਵੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਬਾਹਰ ਕਹੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

21. ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਏਐਸਜੀ ਅਨੁਸਾਰ, ਬੇਨਤੀਕਰਤਾ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਬੈਂਕ ਗਾਰੰਟੀ ਦੀ ਭੁਨਾਈ ਦੁਆਰਾ ਐਲਡੀਜ਼ ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਦੇ ਇਰਦ-ਗਿਰਦ ਘੁੰਮਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਆਖਰੀ ਕਟੌਤੀ 26.09.2016 ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਏਐਸਜੀ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕਾਰਨ ਕਾਰਵਾਈ 26.09.2016 ਨੂੰ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮਧਿਆਂਚਲਨ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਕੇਵਲ 08.11.2021 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਸੀਮਾਂਕਣ ਅਵਧੀ ਤੋਂ ਕਹੀਂ ਜਿਆਦਾ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੇ ਬਾਅਦ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਏਐਸਜੀ ਅਨੁਸਾਰ, ਬੇਨਤੀਕਰਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਉਮੀਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਮੇਂ ਬਾਹਰ ਹੈ।

22. ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਏਐਸਜੀ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤਾਰੀਖਾਂ ਅਤੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ:

27.03.2012: ਬੇਨਤੀਕਰਤਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚਕਾਰ ਠੇਕਾ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।
26.09.2016: ਕਾਰਨ ਕਾਰਵਾਈ ਉੱਭਰੀ
ਲਿਕੁਇਡੇਟਡ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਵਾਰ ਕਟੌਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ।
25.09.2019: ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਸੀਮਾਂਕਣ ਅਵਧੀ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਗਈ।

08.11.2021: ਦਾਵੇਦਾਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ 'ਅਨੁਬੰਧ 21 ਅਧੀਨ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਦੀ ਮੰਗ ਲਈ ਨੋਟਿਸ' ਭੇਜੀ।

16.11.2021: ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਦੀ ਮੰਗ ਵਾਲੀ ਨੋਟਿਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ।

03.02.2023: ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 13 ਅਰਥਾਤ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਅਤੇ ਸੁਲਹ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 11(6) ਅਧੀਨ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ।

23. ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਏਐਸਜੀ ਨੇ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀਮਾ ਐਕਟ, 1963 (ਛੋਟੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, 'ਐਕਟ 1963') ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੇ ਉਸੇ ਐਕਟ ਦੇ ਬਾਕੀ ਲੇਖ ਅਰਥਾਤ, ਲੇਖ 137 ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

24. ਉਪਰੋਕਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਮਿਸਟਰ ਨਟਰਾਜ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਏਐਸਜੀ ਨੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਦਾਵਾ ਜਾਹਿਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਾ ਆਉਣ ਕਰਕੇ, ਐਕਟ 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 11(6) ਅਧੀਨ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਸੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ

25. ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਉਪਸਥਿਤ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਡੇ ਸਮਕਾਲੀ ਪੁਨਰਵਿਚਾਰ ਲਈ ਇਕੋ ਹੀ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਬਾਰਡ ਦਾਵੇ ਜਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾਵਿਆਂ 'ਤੇ ਸੀਮਾ ਲਾਗੂ ਹੈ, ਨੂੰ ਜੀਵਿਤ ਦਾਵੇ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

26. ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਓਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਐਕਟ 1996 ਅਤੇ ਐਕਟ 1963 ਦੇ ਕੁਝ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

27. ਐਕਟ 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਮਧਿਆਸਥਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 11 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

“11(6). ਜਿੱਥੇ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਹਿਮਤ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਧੀਨ,—

(ਅ) ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਉਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ; ਜਾਂ

(ਬ) ਪਾਰਟੀਆਂ, ਜਾਂ ਦੋ ਨਿਯੁਕਤ ਮਧਿਆਸਥਾਂ, ਉਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਧੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਹਿਮਤੀ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦੇ; ਜਾਂ (ਸੀ) ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ, ਸੰਸਥਾ ਸਮੇਤ, ਉਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਧੀਨ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ,

ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਬਾਰੇ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਮਾਧਿਅਮ ਲਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਾ ਹੋਵੇ।

28. ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਸਾਫ਼ ਪੜ੍ਹਾਈ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 11(6) ਅਧੀਨ ਮਧਿਅਕਾਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

29. ਐਕਟ 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 43 ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੀਮਾਂਕਣ ਐਕਟ, 1963 ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਜਿਵੇਂ ਮਧਿਅਕਾਰਨ ਉੱਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਧਾਰਾ 43 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ:

“43. ਸੀਮਾਂਕਣ।—(1) ਸੀਮਾਂਕਣ ਐਕਟ, 1963 (36 ਦਾ 1963), ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਜਿਵੇਂ ਮਧਿਅਕਾਰਨ ਉੱਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ।

(2) ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਕਣ ਐਕਟ, 1963 (36 ਦਾ 1963) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਇੱਕ ਮਧਿਅਕਾਰਨ ਨੂੰ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਉੱਤੇ ਆਰੰਭ ਹੋਇਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਧਾਰਾ 21 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਹੈ।

(3) ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਮਧਿਅਕਾਰਨ ਸਮਝੌਤਾ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਮਧਿਅਕਾਰਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਵੀ ਦਾਵਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਬਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਮਝੌਤੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਮਧਿਅਕਾਰਨ ਕਾਰਵਾਈ ਆਰੰਭ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਕਦਮ ਨਾ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਵਾਦ

ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਸਮਝੌਤਾ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਦੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਣਉਚਿਤ ਕਠਨਾਈ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਬੀਤ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਉਤੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਉਚਿਤ ਅਵਧੀ ਲਈ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ:

(4) ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮਧਿਅਕਾਰਨ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਮਧਿਅਕਾਰਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਿੱਚਲਾ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾਂਕਣ ਐਕਟ, 1963 (36 ਦਾ 1963), ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ (ਸਮੇਤ ਮਧਿਅਕਾਰਨ) ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਲਈ ਸਮੇਂ ਦੀ ਗਣਨਾ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਵਾਦ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।" [ਜੇ. ਬੀ. ਪਾਰਦੀਵਾਲਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

30. ਐਕਟ 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 43 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਜਿਕਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਕਿ ਕੰਸੋਲੀਡੇਟਡ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਐਂਟਰਪ੍ਰਾਈਜ਼ਜ਼ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸੈਕਰੇਟਰੀ, ਸਿੰਚਾਈ ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, (2008) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 169. ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਐਕਟ 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 43 ਸਿਰਫ ਮਧਿਆਂਚਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਐਕਟ 1963 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਂਚਨਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ, ਜੋ ਕਿ ਉਥੇ ਦੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ:

"45. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਏ.ਸੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 43 ਸਿਰਫ ਮਧਿਆਂਚਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਸੀਮਾਂਕਣ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਂਚਨਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੇ ਸੀਮਾਂਕਣ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 29(2) ਅਤੇ ਏ.ਸੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 43(1) ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਣਗੌਲਿਆ। ਏ.ਸੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 43 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੀਮਾਂਕਣ ਐਕਟ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਧਿਆਂਚਨਾਂ ਨੂੰ। ਏ.ਸੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 43 ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਸੀਮਾਂਕਣ ਐਕਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇਸਦੇ ਉਲਟ, ਮਧਿਆਂਚਨਾਂ ਲਈ ਸੀਮਾਂਕਣ ਐਕਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੀਮਾਂਕਣ ਐਕਟ ਸਿਰਫ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਏ.ਸੀ. ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 43 ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਸੀਮਾਂਕਣ ਐਕਟ ਮਧਿਆਂਚਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਾ ਹੁੰਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮਧਿਆਂਚਕ ਨਿੱਜੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਹਨ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਏ.ਸੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 43, ਸੀਮਾਂਕਣ ਐਕਟ 1963 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਧਿਆਂਚਨਾਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਦੁਹਰਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੀਮਾਂਕਣ ਐਕਟ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸੀਮਾਂਕਣ ਐਕਟ, 1963 ਏ.ਸੀ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਮਧਿਆਂਚਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੋ ਏ.ਸੀ. ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਬਾਹਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

31. ਚੂੰਕਿ ਐਕਟ 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 11(6) ਅਧੀਨ ਮਧਿਆਂਚਨਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਐਕਟ 1963 ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਲੇਖ 137 ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ।

32. ਲੇਖ 137 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ: "ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਵਰਣਨ

ਸੀਮਾਂਕਣ ਦੀ ਮਿਆਦ

ਮਿਆਦ ਕਦੋਂ ਤੋਂ ਚੱਲਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ

137. ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਅਰਜ਼ੀ ਜਿਸ ਲਈ ਇਸ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਥਾਂ ਕੋਈ ਸੀਮਾਂਕਣ ਦੀ ਮਿਆਦ ਮੁਹੱਈਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ

ਗਈ।

ਤਿੰਨ ਸਾਲ।

"ਜਦੋਂ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।"

33. ਉਪਰੋਕਤ ਲੇਖ ਦੀ ਸਾਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਲੇਖ 137 ਦੁਆਰਾ ਢੱਕੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੀਮਾਂਕਣ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਮਿਆਦ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਚੱਲਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

34. ਲੇਖ 137 ਅਧੀਨ ਸੀਮਾਂਕਣ ਦਾ ਆਰੰਭਕ ਬਿੰਦੂ ਲੇਖ ਦੇ ਤੀਜੇ ਕਾਲਮ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਮਿਤੀ ਹੈ ਜਦੋਂ 'ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ'। ਇਹ ਇੱਕ ਬਾਕੀ ਲੇਖ ਹੈ ਜੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, 'ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ' ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਸਾਂਝੇ ਕਾਨੂੰਨ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। 'ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ' ਨੂੰ 'ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। (ਦੇਖੋ: ਮੇਰਲਾ ਰਮੰਨਾ ਬਨਾਮ ਨੱਲਾਪਰਾਜੂ ਅਤੇ ਹੋਰ, (1955) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 938)

35. ਹੋਰ, ਐਕਟ 1963 ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

“9. ਸਮਾਂ ਦਾ ਲਗਾਤਾਰ ਚੱਲਣਾ।—ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਸਮਾਂ ਚੱਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੋਈ ਵੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਈ ਅਸਮਰੱਥਤਾ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੀ ਅਸਮਰੱਥਤਾ ਇਸਨੂੰ ਨਹੀਂ ਰੋਕਦੀ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ, ਜਿੱਥੇ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਵਿਰਾਸਤ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਪੱਤਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਕਰਜ਼ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੀਮਾਂਕਣ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦਾ ਚੱਲਣਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਰਹੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਜਾਰੀ ਹੈ।”

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਉੱਤੇ ਕੇਸ ਲਾਅ

36. ਮੇਜਰ (ਸੇਵਾਮੁਕਤ) ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੇਖੀ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ AIR 1988 SC 1887 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 20 ਅਧੀਨ ਹਵਾਲਾ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1940 (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ‘ਐਕਟ 1940’) ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਵਾਦ ਤਾਂ ਹੀ ਉਤਪੰਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਇਸਨੂੰ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਭੁਗਤਾਨ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਜਾਂ ਨਾਕਾਮੀ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਹੋਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਂਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਬਦ "ਵਿਵਾਦ" ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਤੱਤ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਅਤੇ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਕਿਸੇ ਦਾਅਵੇ ਜਾਂ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਯੋਗਤਾ। ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ, ਉਸ ਖਾਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਸੀ ਵਿਵਾਦ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਠੇਕੇ ਦਾ ਕੰਮ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਹੈ ਸਾਲ 1980 ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਸੀ ਕਿ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦਾ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਅੰਤਿਮ ਬਿੱਲ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਬਾਅਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕੰਮ ਅਤੇ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ ਮਿਤੀ ਜਦੋਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਰਟ ਚਲੀ ਗਈ ਧਿਆਨ ਦਿਓ ਕਿ ਇਹ ਵੀ ਸੱਚ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਚਿੱਠੀਆਂ ਲਿਖ ਕੇ ਜਾਂ ਰੀਮਾਈਂਡਰ ਭੇਜ ਕੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਬਿੱਲ ਆਖਰਕਾਰ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ

ਗਿਆ ਦਾਅਵਾ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ. ਵਿੱਚ ਅਨੁਪਾਤ ਦੀ ਸਹੀ ਸਮਝ ਲਈ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰਣਾ, ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 4 ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ। ਪੈਰਾ 4 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

"4. ਇਸ ਲਈ, ਐਸ. 20 ਅਧੀਨ ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਲਈ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣ ਲਈ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਦੂਜੇ, ਅਜਿਹਾ ਮਤਭੇਦ ਉੱਠਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਸਮਝੌਤਾ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਗੱਲ ਵਿਵਾਦਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਸਮਝੌਤਾ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਅਸਰਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵੱਲੋਂ ਚੁੱਪ ਅਤੇ ਇਨਕਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਇਕ ਵਿਵਾਦ ਉੱਠਿਆ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਵਿਵਾਦ ਕਦੋਂ ਉੱਠਿਆ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਕਿ ਕੰਮ 1980 ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣ ਗਿਆ ਅਤੇ ਆਰਟ. 137 ਅਧੀਨ ਕਾਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਉੱਠਿਆ। ਪਰ ਐਕਟ ਦੇ ਐਸ. 20 ਅਧੀਨ ਹਵਾਲੇ ਲਈ ਪੁੱਛਣ ਲਈ ਨਾ ਸਿਰਫ ਪੈਸੇ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇੱਕ ਮਤਭੇਦ ਜਾਂ ਵਿਵਾਦ ਉੱਠਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਉੱਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਿਮ ਬਿੱਲ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਅਸਰਤੀ 28 ਫਰਵਰੀ 1983 ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਹੋਈ, ਕਾਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਹੈ, ਯਾਨੀ ਕਿ 28 ਫਰਵਰੀ 1983 ਤੋਂ। ਇਹ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਪਾਰਟੀ ਯਾਦਾਸਤਾਂ ਜਾਂ ਯਾਦਾਸਤਾਂ ਭੇਜ ਕੇ ਕਾਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਉੱਘੇ ਹੋਣ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਪਰ ਜਿਥੇ ਬਿੱਲ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ 'ਦਾਅਵਾ' ਕਾਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਉੱਘਾ ਹੈ। ਵਿਵਾਦ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਕ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਨਕਾਰਤਮਕਤਾ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਐਸ. 8 ਜਾਂ ਐਸ. 20 ਅਧੀਨ ਹਵਾਲੇ ਲਈ। ਦੇਖੋ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਆਰ.ਐਸ. ਬਚਾਵਤ ਵੱਲੋਂ, ਪਹਿਲਾ ਐਡੀਸ਼ਨ, ਪੰਨਾ 354. ਵਿਵਾਦ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦ ਤਾਂ ਤਬ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਕ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਆਧਾਰਾਂ ਉੱਤੇ ਨਕਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਹੋਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਇਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਤੱਤ ਅਤੇ ਦਾਅਵੇ ਜਾਂ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਨਾ ਕੇਵਲ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਨਕਾਰਣ ਵਿੱਚ ਅਸਰਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਉੱਠਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਇਹ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਲੱਭਣਾ ਹੈ।"

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

37. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿਧਾਂਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਭੁਗਤਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ, ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਦਾਵਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਸ ਦੀ ਅਸਵੀਕ□ਤੀ/ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਨਾਲ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੀਜਾ, ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਜਾਂ ਯਾਦਾਹਰਨੀਆਂ ਭੇਜ ਕੇ ਕਾਰਨ ਦੇ ਕਾਰਜ ਦੇ ਉਦਘਾਟਨ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, 'ਦ੍ਵੀਪਕਸ਼ੀ ਚਰਚਾ' ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮਾਂ ਲਈ ਕਾਰਨ ਦੇ ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

38. ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮੈਸਰਜ਼ ਐਲ.ਕੇ. ਆਹੂਜਾ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ, (1988) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 76, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਪੈਰਾ 6 ਅਤੇ 8 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਨੁਪਾਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ. ਪਾਰਸ 6 ਅਤੇ 8 ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਧੀਨ:

"6. ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਵਾਲ ਜਿਵਾਨੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਵਰਕਸ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ [ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1978 ਕੈਲ 228] ਵਿੱਚ ਕੋਲਕਾਤਾ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਥੇ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ (ਸਬਿਆਸਾਚੀ ਮੁਖਰਜੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ) ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੀ ਦਾਵਾ ਜੋ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਸੀਮਾ ਸਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ

ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 20 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਲਈ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਦੋ ਪਹਲੂ ਹਨ। ਇੱਕ ਹੈ ਕੀ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦਾਵਾ ਸੀਮਾ ਸਮਾਂ ਅਧੀਨ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਕੀ ਧਾਰਾ 20 ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦਾਵਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 20 ਦੇ ਅਧੀਨ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਲਈ ਇੱਕ ਵੈਧ ਦਾਵਾ ਹੋਣ ਲਈ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਅਜਿਹੇ ਮਤਭੇਦ ਹੋਣ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਸਮਝੌਤਾ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਤੀਜਾ, ਉਹ ਧਾਰਾ 20 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

xxx xxx xxx

8. ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਥਰੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਾਂ ਕਿ ਦੋ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਣਾ ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਰਥਾਤ, ਕੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 20 ਅਧੀਨ ਹਵਾਲੇ ਲਈ ਕੋਈ ਵੈਧ ਦਾਵਾ ਸੀ ਅਤੇ, ਦੂਜੇ, ਕੀ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਣੀਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦਾਵੇ ਨੂੰ ਸਮਾਂ ਦੀ ਬਾਰ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੂਜਾ ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗਾ ਜਬ ਤੱਕ ਕਿ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇ ਸਵੀਕਾਰਿਤ ਤੱਥਾਂ ਤੇ ਕੋਈ ਦਾਵਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 20 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਮਾਂ ਦੀ ਬਾਰ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 20 ਅਧੀਨ ਹਵਾਲੇ ਲਈ ਪੁੱਛਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣ ਲਈ, ਪੈਸੇ ਦੇ ਹੱਕ ਅਤੇ ਉਸੇ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧ ਜਾਂ ਵਿਵਾਦ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਿਮ ਬਿੱਲ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ 'ਤੇ ਹੋਰ ਭੁਗਤਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਦਾਵਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਇਹ ਕਾਇਮ ਹੈ, ਇਹ ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜੋ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਯੋਗ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲੇ ਲਈ ਦਾਵਾ 16 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1976 ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਰਜ਼ੀ 13 ਦਸੰਬਰ, 1976 ਨੂੰ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਤੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੇਖੀ ਬਨਾਮ ਡੀ.ਡੀ.ਏ. ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖੋ ।

39. ਕੋਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖੇਗਾ ਕਿ ਐਲ.ਕੇ. ਆਹੂਜਾ (ਸੁਪਰਾ) ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਸੀ ਦੋਹਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ, ਇੱਕ ਭਾਵੇਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਦਾਅਵਾ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੀਮਾ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਸਬੰਧਤ ਐਕਟ ਦਾ, ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਕੀ ਸੈਕਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਐਕਟ 1940 ਦੇ 20 ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਦਾਅਵਾ ਹੋਣ ਲਈ M/S B ਅਤੇ T AG ਬਨਾਮ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲਾ ਐਕਟ 1940 ਦੀ ਧਾਰਾ 28 ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉੱਥੇ ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਦੂਜਾ, ਅੰਤਰ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਉਹ ਅਰਜ਼ੀ ਐਕਟ 1940 ਦੀ ਧਾਰਾ 20 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨਾਲ ਸੀਮਾ ਪਹਿਲੂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਅਤੇ ਇਨਕਾਰ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਚਲਾ ਗਿਆ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਦੋ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਣਾ ਗਲਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਰਥਾਤ, ਕੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 20 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਵਾਲਾ ਲਈ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਦਾਅਵਾ ਸੀ ਐਕਟ 1940 ਅਤੇ ਕੀ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਆਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸੀ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬੀਤਣ ਨਾਲ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ।

40. ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਕੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਸਾਲਸ ਨੂੰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜੇ.ਸੀ. ਬੁਧਰਾਜਾ ਬਨਾਮ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉੜੀਸਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, (2008) ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ 2 SCC 444 ਨੇ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਅੰਤਰ ਖਿੱਚਿਆ ਹੈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਲਈ। ਅਸੀਂ ਜੇ.ਸੀ. ਬੁਧਰਾਜਾ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿਓ ਪਾਰਸ 25 ਅਤੇ 26 ਵਿੱਚ (ਸੁਪਰਾ) ਕ੍ਰਮਵਾਰ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ: "25. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਏ ਸੀਮਾ ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਚੱਲਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਏ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ, ਅਤੇ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਉਦੋਂ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ OMC ਨੇ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਨੋਟਿਸ ਮਿਤੀ 4-6-1980 ਨੂੰ ਸਾਲਸੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਡਰਦੇ ਹਨ, ਝਗੜਾ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹੈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਉਲਝਾਉਣਾ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1940 ਦੇ 8(2) ਲਈ ਸੀਮਾ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦਾ ਦਾਅਵਾ. ਸੂਟ ਲਈ ਸੀਮਾ ਦੀ ਗਣਨਾ ਇਸ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਮੁਕੱਦਮੇ

ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ। ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸੀਮਾ ਦਾਅਵੇ ਲਈ ਉਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਗਿਣਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ. 26. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 37(3) ਇਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਸੀਮਾ ਐਕਟ, ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਇੱਕ ਧਿਰ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਦੂਜੀ ਧਿਰ 'ਤੇ, ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਵਾਲਾ ਨੋਟਿਸ ਇੱਕ ਸਾਲਸ ਦੇ. ਅਜਿਹਾ ਨੋਟਿਸ 4-6 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 1980, ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਦਾਅਵੇ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਨ ਉਸ ਮਿਤੀ. ਜੇਕਰ ਦਾਅਵਿਆਂ 'ਤੇ 4-6-1980 ਨੂੰ ਰੋਕ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਲਸ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਨੇ ਕਿਹਾ ਮਿਆਦ ਦਾ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8(2) ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਏ ਧਾਰਾ 8(2) ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਉਦੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਇਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਸਾਲਸੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਨੋਟਿਸ। ਇਸ ਲਈ, ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਧਾਰਾ 8(2) ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਾਲਸ ਦੇ ਉਲਝਣ ਵਿੱਚ ਨਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀਮਾ. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਮੇਜਰ (ਸੇਵਾਮੁਕਤ) ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੇਖੀ ਬਨਾਮ ਡੀਡੀਏ [(1988) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 338], ਪੰਚੂ ਗੋਪਾਲ ਬੋਸ ਬਨਾਮ ਪੋਰਟ ਆਫ ਟਰੱਸਟੀਜ਼ ਬੋਰਡ ਕਲਕੱਤਾ [(1993) 4 SCC 338] ਅਤੇ ਉਤਕਲ ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ v. ਸੈਂਟਰਲ ਕੋਲ ਫੀਲਡਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ [(1999) 2 SCC 571] ਵੀ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

41. ਐਸ.ਬੀ.ਪੀ. & ਕੋ. ਬਨਾਮ ਪਟੇਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ (2005) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 618, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਰਬਿਟੇਬਲ ਵਿਵਾਦ ਨਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਵੀ ਅਰਬਿਟੇਸ਼ਨ ਲਈ ਖਿੱਚਣਾ, ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ, ਯਹਾਂ ਤਕ ਕਿ ਮੌਦਰਿਕ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਵੀ, ਉਸ 'ਤੇ ਅਰਬਿਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਖਰਚੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਾਗੂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

42. ਕੀ ਸਮਾਂ ਬਾਰਡ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਅਰਬਿਟੇਸ਼ਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਬੋਘਾਰਾ ਪੋਲੀਫੈਬ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਵਿੱਚ ਵੇਖਿਆ, ਜੋ ਕਿ (2009) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 267 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 22 ਤੋਂ 22.2 ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

“22. ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਰਬਿਟ੍ਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਮੰਗੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮਜਦ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਐਸ.ਬੀ.ਪੀ. & ਕੋ. [(2005) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 618] ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਹੈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਬਿਨੈ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਆ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਿਆ ਅਤੇ ਵੰਡਿਆ ਹੈ ਤਿੰਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਰਥਾਤ, (i) ਮੁੱਦੇ ਜੋ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮਜਦ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ; (ii) ਮੁੱਦੇ ਜੋ ਉਹ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਮੁੱਦੇ ਜੋ ਉਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਚੁਣ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ (iii) ਮੁੱਦੇ ਜੋ ਅਰਬਿਟ੍ਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

22.1 ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ/ਉਸ ਦੇ ਨਾਮਜਦ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ (ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ) ਮੁੱਦੇ ਹਨ:

(a) ਕੀ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੇ ਉਚਿਤ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਰੁਖ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(b) ਕੀ ਕਿਸੇ ਮਧਿਆਨਵਰਤੀ ਸਮਝੌਤੇ ਬਾਰੇ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਉਹ ਪਾਰਟੀ ਜਿਸ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਹੈ।

22.2. ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ/ਉਸ ਦੇ ਮਨੋਨੀਤ ਵਲੋਂ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਦੇ (ਦੂਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ) ਜੋ ਉਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ (ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਧਿਆਨਵਰਤੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਛੱਡ ਸਕਦੇ ਹਨ) ਹਨ:

(a) ਕੀ ਦਾਅਵਾ ਇੱਕ ਮੁਰਦਾ (ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਾਰ) ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇੱਕ ਜਿਊਂਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ।

(b) ਕੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਆਪਸੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਦਾਇਤਵਾਂ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਐਤਰਾਜ਼ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਭੁਗਤਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਅਨੁਬੰਧ/ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਣ ਕੀਤਾ ਹੈ।

43. ਜੀਓ ਮਿਲਰ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੈਰਾ 28 ਅਤੇ 29 ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ:

"28. ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੂਰਵ-ਨਿਰਧਾਰਿਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਕੁਝ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਸੈੱਟ ਉੱਤੇ, ਜਦੋਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਵਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸੌਹਾਰਦਪੂਰਣ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਵੱਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਨੂੰ 1996 ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਮਧਿਆਨਵਰਤੀ ਲਈ ਸੀਮਾ ਦੀ ਅਵਧੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਲਈ ਬਾਹਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਾਰੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਤੋੜਨ ਵਾਲਾ ਬਿੰਦੂ" ਕਿਹੜਾ ਸੀ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਮਧਿਆਨਵਰਤੀ ਲਈ ਭੇਜਣ ਦੀ ਸੋਚੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ "ਤੋੜਨ ਵਾਲਾ ਬਿੰਦੂ" ਫਿਰ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਕਾਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਉੱਤਪੰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸੀਮਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ। ਅਜਿਹੇ ਬਿੰਦੂ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰਨ ਦੀ ਸੀਮਾ ਵਪਾਰਕ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿੱਥੇ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਹਿੱਤ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਕਾਇਆ ਭੁਗਤਾਨ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰਿਵਾਰਕ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕੋਲ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਸੌਹਾਰਦਪੂਰਣ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੁਲਝਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਹਿੱਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਔਪਚਾਰਿਕ ਅਦਾਲਤੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਦੇਰੀ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾਇਸਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇੱਕ ਵਪਾਰਕ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਅਸਫਲਤਾ ਇੱਕ ਵਾਰ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੁਆਰਾ, ਤਨਖਾਹ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਜਨਮ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਜਿਹੇ ਦਾਅਵੇ ਲਈ, ਅਜਿਹੀ ਅਸਫਲਤਾ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸਾਲਸੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ. ਇਹ ਕਰਨ ਲਈ ਝੂਠ ਨਹੀ ਹੈ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕੀਤਾ ਸਿਰਫ ਖਾਤੇ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਸਾਲਸੀ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਦੀ ਮਿਆਦ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਨੂੰ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਅਤੇ ਰੀਮਾਈਂਡਰ ਲਿਖ ਰਹੇ ਸਨ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਾ।"

44. ਉਪਰੋਕਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਤੋਂ ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਾਫ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਕੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਇਹ ਲੱਭਣਾ ਕਿ "ਤੋੜਨ ਬਿੰਦੂ" ਕੀ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸਮਝਦਾਰ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤੀ ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦੀ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰੀ ਹੋਵੇਗੀ।

45. ਯਾਚੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜੀਓ ਮਿਲਰ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਪੈਰਾ 28 'ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰ ਸਕੇ ਕਿ "ਤੋੜਨ ਬਿੰਦੂ" ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਸਤੰਬਰ, 2019 ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ 2016 ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। "ਤੋੜਨ ਬਿੰਦੂ" ਕੀ ਸੀ ਇਹ ਇੱਕ ਤੱਥ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਨਿਪਟਾਂਗੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ,

ਉਪਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪੈਰਾ 28 ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪੈਰਾ 21 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪੈਰਾ 21 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

“21. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਸ ਨਿਰਣੇ

ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਅਰਜੀਦਾਰ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕਾਰਵਾਈ ਪੰਚਾਇਤੀ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੰਬਰ 25/2003 ਅਤੇ 27/2003, ਜੋ ਕਿ 7-10-1979 ਅਤੇ 4-4-1980 ਦੀਆਂ ਕਾਰਜ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਉੱਤੇ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਅੰਤਿਮ ਬਿੱਲ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬਕਾਇਆ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਪੱਤਰ/ਯਾਦਾਸ਼ਤਾਂ ਲਿਖਣ ਦਾ ਮਾਤਰ ਸੰਪਰਕ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਰਜੀਦਾਰ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਲਈ ਪੰਚਾਇਤੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ 3 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ ਜੋ ਕਾਰਨ ਕਾਰਵਾਈ ਉੱਤੇ ਆਈ ਸੀ ਯਾਨੀ 8-2-1986। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੰਚਾਇਤੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ 28/2003 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜੋ ਕਿ 3-5-1985 ਦੇ ਕਾਰਜ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਿਮ ਬਿੱਲ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ 10-8-1989 ਨੂੰ ਬਕਾਇਆ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਨੂੰ ਅਰਜੀਦਾਰ ਨੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਲਈ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ 10-8-1992 ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ। ਚੂੰਕਿ ਅਰਜੀਦਾਰ ਨੇ 2002 ਵਿੱਚ ਪੰਚਾਇਤੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ 2003 ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਪੰਚਾਇਤੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, ਉਸਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਬਾਰ ਹੈ।"

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

46. ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਰਾ 21 ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਸਾਹਿਦੇ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ, ਜਵਾਬੀ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਜੀਓ ਮਿਲਰ (ਉੱਤੇ) ਦੇ ਪੈਰਾ 28 ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇੱਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤੱਥ ਸੈੱਟ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਿ ਇੱਕ ਸਬਸਿਸਟਿੰਗ/ਜਾਰੀ ਕਾਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਲਿਕੁਇਡੇਟਡ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਬੈਂਕ ਗਾਰੰਟੀ ਦੀ ਇਨਕੈਸ਼ਮੈਂਟ ਦੁਆਰਾ ਕਟੌਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਜਵਾਬੀ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਕਾਰਵਾਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰ/ਕਾਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਸਟਲਾਈਜ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਜਾਰੀ ਕਾਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਜੋਂ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

47. ਭਾਰਤ ਸੰਚਾਰ ਨਿਗਮ ਲਿਮਿਟਿਡ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਨੋਰਟੇਲ ਨੈੱਟਵਰਕਸ ਇੰਡੀਆ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟਿਡ, ਜੋ ਕਿ (2021) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 738 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਵਿਸਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਦਾਵੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ, ਅਦਾਲਤ ਐਕਟ 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਹਵਾਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੇ ਵੇਰਵੇ ਵਿੱਚ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਬੀ.ਐਸ.ਐਨ.ਐਲ. ਨੇ ਜੀ.ਐਸ.ਐਮ. ਆਧਾਰਿਤ ਸੈਲੂਲਰ ਮੋਬਾਈਲ ਨੈੱਟਵਰਕ ਦੀ ਯੋਜਨਾ, ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ, ਸਪਲਾਈ, ਇਨਸੁਲੇਸ਼ਨ, ਟੈਸਟਿੰਗ ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨਿੰਗ ਲਈ ਦੱਖਣੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਬੋਲੀਆਂ ਲਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਜਵਾਬੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਖਰੀਦ ਆਰਡਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਪੂਰਾ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਲਿਕੁਇਡੇਟਡ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੇਵੀਆਂ ਵੱਲੋਂ 99.70 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਰੋਕੀ।

ਜਵਾਬੀ ਨੇ 13.05.2014 ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਕਿਹੀ ਗਈ ਰਕਮ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਤੋਂ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 04.08.2014 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਜਵਾਬੀ ਨੇ 5.5 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ 29.04.2020 ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਵੈ-ਨਿਰਪੱਖ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਕਿਹੀ ਗਈ ਰਕਮ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦਾ ਵਿਵਾਦ, ਸਮਝੌਤੇ ਅਧੀਨ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਯੋਗ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 09.06.2020 ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਮਲਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਨੋਟਿਸ ਸਮਾਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀ।

ਜਵਾਬੀ ਨੇ ਕੇਰਲਾ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮਿਤੀ 13.10.2020 ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ

ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ 13.10.2020 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮ ਖਿਲਾਫ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜੋ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 14.01.2021 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਦੋ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ-

ਜਦੋਂ ਅੰਤਿਮ ਬਿੱਲ ਤੋਂ ਕਟੌਤੀ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ 04.08.2014 ਨੂੰ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਰਨ ਕਾਰਵਾਈ ਪੈਦਾ ਹੋਈ।NONE

ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਲਈ 5.5 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 29.04.2020 ਨੂੰ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਦੀ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ।NONE

ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਲਈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਨੋਟਿਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਰਾਣੀ, ਗੈਰ-ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਯੋਗ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਨਯੋਗ ਬਣ ਗਈ ਸੀ।NONE

ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਇਸ ਧਾਰਣਾ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਵੈਧ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਸਿਰਫ ਅਸਤਿਤਵ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰੇ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਸਮਝੌਤਾ ਇੱਕ ਜੀਵਿਤ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਨਾਲ ਅਟੁੱਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।NONE

ਜਿਥੇ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਸੱਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਐਕਟ 1963 ਦੇ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਲੇਖ 137 ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।NONE

ਇੱਕ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕਾਰਵਾਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ 3 ਸਾਲ ਦੀ ਸਟੈਚਯੂਟਰੀ ਅਵਧੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ।NONE

ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ- ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀਮਾਂਕਣ ਦਾ ਆਰੰਭਕ ਬਿੰਦੂ 29.04.2020 ਨੂੰ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਦੀ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ 30 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਕਾਰਨ ਕਾਰਵਾਈ ਇੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੀਮਾਂਕਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਹੇਠਲੇ ਦੋ ਸਵਾਲ ਪੈਣੇ-

ਐਕਟ 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਬਿਨੈ ਪੱਤਰ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ; ਅਤੇNONE

ਜੇਕਰ ਦਾਵੇ NONEਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇNONE ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ ਤਾਂ ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਹਵਾਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ?NONE

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਐਕਟ 1996 ਨੂੰ ਝਗੜਿਆਂ ਦੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੱਲ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਐਕਟ 1996 ਵਿੱਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਬੱਧ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਐਕਟ 1996 ਧਾਰਾ 11(6) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਬਿਨੈ ਪੱਤਰ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਅਵਧੀ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਚੂੰਕਿ ਐਕਟ 1996 ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਬਿਨੈ ਪੱਤਰ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਐਕਟ 1963 ਦੀ ਤਰਫ ਰੁਖ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 43 ਅਨੁਸਾਰ ਜੋ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੀਮਾਂਕਣ ਐਕਟ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਧਿਆਂਤਰੀਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਚੂੰਕਿ ਸੀਮਾਂਕਣ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਲੇਖ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਬਿਨੈ ਪੱਤਰ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਾਂ ਅਵਧੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸੀਮਾਂਕਣ ਐਕਟ ਦੇ ਲੇਖ 137 ਅਧੀਨ ਆਵੇਗਾ ਜੋ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੀਮਾਂਕਣ ਦੀ ਅਵਧੀ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਬਿਨੈ ਪੱਤਰ ਲਈ ਜਿਸ ਲਈ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਥਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦਾ ਸਮਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਬਿਨੈ ਪੱਤਰ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਹੋਰ ਫੈਸਲਿਆਂ ਸਮੇਤ ਕੁਝ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਬਿਨੈ ਪੱਤਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਚੂੰਕਿ ਐਕਟ 1963 ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੇਖ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਇਸ ਲਈ ਬਾਕੀ ਲੇਖ ਲਾਗੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਬਿਨੈ ਪੱਤਰ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸੀਮਾਂਕਣ ਦੀ ਅਵਧੀ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਜਾਂ 30 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ ਜੋ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਵੇ।
ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬੀ ਨੇ 29.04.2020 ਨੂੰ ਮਧਿਆਂਚਲੀ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 09.06.2020 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਵਾਬੀ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ 24.07.2020 ਨੂੰ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ, ਅਰਥਾਤ ਮਧਿਆਂਚਲੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਦੇ ਰੱਦ ਹੋਣ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ।

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬੀ.ਐਸ.ਐਨ.ਐਲ. ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ:

"48. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਦਾਅਵੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ 5½ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਧਿਕ ਸਮੇਂ ਲਈ ਬਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਨੋਰਟੇਲ ਨੇ ਬੀ.ਐਸ.ਐਨ.ਐਲ. ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਰੱਦ ਹੋਣ 'ਤੇ 4-8-2014 ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਮਧਿਆਂਚਲੀ ਨੋਟਿਸ 29-4-2020 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਧਿਆਂਚਲੀ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ, ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੋਵੇ ਜੋ ਹੋਈ ਹੋਵੇ, ਜੋ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 5 ਤੋਂ 20 ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦੀ ਹੋਵੇ। ਜਦ ਤੱਕ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਾਰਨ ਉੱਤੇਜਿਤ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

49. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇੱਕ ਮੁਰਦਾ ਲੱਕੜ/ਕੋਈ ਵੀ ਬਚਿਆ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਰਨ ਉੱਤੇਜਿਤ 4-8-2014 ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਨੋਰਟੇਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਬੀ.ਐਸ.ਐਨ.ਐਲ. ਨੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਵਾਬੀ ਨੇ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਨਹੀਂ ਦੱਸੀ ਜੋ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੋਵੇ, ਜੋ ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 55 ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ (ਜੋ ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਦੇ ਉਲੰਘਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ) ਅੰਤਿਮ ਬਿੱਲ ਦੇ ਰੱਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਕਟੌਤੀਆਂ ਕਰਕੇ।

"ਅਰਜ਼ੀਕਰਤਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਟੈਂਡਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਧੀਨ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮਾਂ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਵਿਵਾਦ ਉੱਤੇਜਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।" 51. ਮਧਿਆਂਚਲੀ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਸਿਰਫ ਪੱਤਰਾਂ ਦੇ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਾਲ ਜਾਂ ਸਿਰਫ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਚਰਚਾਵਾਂ ਨਾਲ ਵਧਾਈ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ, [ਐਸ.ਐਸ. ਰਾਠੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ, (1989) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 582 : 1990 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਐਲ&ਐਸ) 50; ਭਾਰਤੀ ਯੂਨੀਅਨ ਬਨਾਮ ਹਰ ਦਿਆਲ, (2010) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 394; ਸੀ.ਐਲ.ਪੀ. (ਇੰਡੀਆ) (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਉਰਜਾ ਵਿਕਾਸ ਨਿਗਮ ਲਿਮਿਟੇਡ, (2020) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 185] ਜਾਂ ਅੰਤਿਮ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਕਟੌਤੀਆਂ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਅਨਿਵਾਰਿਆਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ। ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 5 ਤੋਂ 20 ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਚਰਚਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ। ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ: "ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਸਮਾਂ ਚਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੋਈ ਵੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਈ ਅਯੋਗਤਾ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੀ ਅਸਮਰੱਥਤਾ ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।" ਮਧਿਆਂਚਲੀ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨੋਟਿਸ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ "ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਾਦ" [

ਮਧਿਆਂਚਲੀ ਅਤੇ ਸੁਲਹ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 21.] (ਸਮੇਤ ਦਾਅਵੇ/ਰਕਮਾਂ) ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜੋ ਦੂਜੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਬਿੱਲ ਦੇ ਰੱਦ ਹੋਣ ਦੇ 3 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ।

52. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਨੂੰ ਸੱਦਣ ਲਈ ਨੋਟਿਸ 4-8-2014 ਨੂੰ ਦਾਵਿਆਂ ਦੀ ਅਸਵੀਕ□ਤੀ ਤੋਂ 5½ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਤੀਜਤਨ, ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਨੂੰ ਸੱਦਣ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਂ-ਬੱਧ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਦੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।"

ਸੋਧ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਕਿਹੇ ਗਏ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਸੀਮਾਂਤ ਸਮਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੀਮਾਂਤ ਸਮਾਂ ਨੂੰ ਸੀਮਾਂਤ ਐਕਟ, 1963 ਦੇ ਲੇਖ 137 ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਕਿ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਹੱਦ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਮੰਨਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਐਕਟ 1996 ਦੇ ਬਹੁਤ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਰਾਮ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਵਪਾਰਕ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ-ਬੱਧ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਨੂੰ 2015 ਅਤੇ 2019 ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਹੋਰ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਣ ਤਾਂ ਜੋ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਧਾਰਾ 29ਏ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ 18 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਸਮਾਪਤ ਕਰੇਗਾ। ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦਾ ਸਮਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਵੇਗਾ।

[ਜੇ. ਬੀ. ਪਰਦੀਵਾਲਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

ਇਸ ਕੋਰਟ ਨੇ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਐਕਟ 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਯ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਮਧਿਆਸਤਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਚਲਾ ਸਕੇ [ਹਵਾਲਾ: ਸ੍ਰੀ ਐਮ. ਗੋਵਿੰਦਰਾਜਨ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਿਤ ਲੇਖ 'ਮਧਿਆਸਤਾਕਾਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਯ ਸੀਮਾ']

48.ਸਿਕੰਦਰਾਬਾਦ ਕੈਂਟੋਨਮੈਂਟ ਬੋਰਡ ਬਨਾਮ ਬੀ. ਰਾਮਚੰਦਰਾਇਆ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ, ਜੋ ਕਿ (2021) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 705 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਬੀ.ਐਸ.ਐਨ.ਐਲ. (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਜਿਓ ਮਿਲਰ (ਸੁਪਰਾ) ਦੋਨਾਂ ਦਾ ਨੋਟ ਲੈਂਦਿਆਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਹੇਠਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"49. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ, ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਧਿਆਸਤਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਬੇਨਤੀਆਂ ਲਈ ਸੀਮਾਂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਲੇਖ 137 ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਸਤਾ ਲਈ ਮੰਗ 7-1-2006 ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਪੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਮੰਗ ਨੂੰ 13-1-2007 ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਪੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਪੱਤਰ ਨੇ ਹੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮਧਿਆਸਤਾਕਾਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ 30 ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਉੱਤੇ, ਸਮਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 12-2-2007 ਨੂੰ ਚਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਲਾਕੋਨਿਕ ਪੱਤਰ ਮਿਤੀ 23-1-2007, ਜਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਵਿਚਾਰਾਧੀਨ ਹੈ, 30-ਦਿਨ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਸੀ। 12-2-2007 ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਮਧਿਆਸਤਾਕਾਰ ਨਿਯੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਮਧਿਆਸਤਾਕਾਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਕਾਰਨ ਕਾਰਵਾਈ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਮਿਲ ਗਈ ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਚਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਸਮਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਮਿਤੀ 10-11-2010 ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅੰਤਿਮ ਰੱਦ ਨਾਲ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਆਰੰਭ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਸੀਮਾਂਤ ਐਕਟ ਦੀ

ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ। ਇਹ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਮਧਿਆਸਤਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਬੇਨਤੀਆਂ 6-11-2013 ਨੂੰ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਉਹ 10-11-2020 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਇਸ ਗਿਣਤੀ ਉੱਤੇ, ਮਧਿਆਸਤਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਬੇਨਤੀਆਂ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਮਾਂ-ਬੰਦ, ਕੋਈ ਮਧਿਆਸਤਾਕਾਰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

49. ਐਨ.ਟੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਲਿਮਿਟਿਡ ਬਨਾਮ ਐਸ.ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ. ਇੰਫਰਾ ਲਿਮਿਟਿਡ, ਜੋ ਕਿ 2023 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 389 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਐਕਟ 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 11(6) ਅਧੀਨ ਪ੍ਰੀ-ਰੈਫਰਲ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸਤਰਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਸਿਧਾਂਤ ਵਿਦਿਆ ਦ੍ਰੋਲੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਦੁਰਗਾ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ (2021) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਵਿਦਿਆ ਦ੍ਰੋਲੀਆ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਹ ਲਗਾਤਾਰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਧਿਆਸਤਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਗੈਰ-ਮਧਿਆਸਤਾਤਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲਾ ਪਸੰਦੀਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ:

"25. ਸੂਈ ਦੀ ਅੱਖ: ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮਿਸਾਲਾਂ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11(6) ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰੀ-ਰੈਫਰਲ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਫੀ ਸੰਕੀਰਣ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਪੜਤਾਲਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਪੜਤਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਕ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਦਾ ਅਸਤਿਤਵ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਕੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੀ ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤਤਾ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਮਲੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੈਫਰਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਗਹਰਾਈ ਨਾਲ ਜਾਂਚਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਰੈਫਰੈਂਸ ਪੜਾਵ ਤੇ ਉੱਠ ਸਕਣ ਵਾਲੀ ਦੂਜੀ ਪੜਤਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਝਗੜੇ ਦੀ ਗੈਰ-ਮਧਿਆਸਤਾਤਾ।

26. ਇੱਕ ਆਮ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਸਿਦਾਂਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਮਧਿਆਸਤਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਗੈਰ-ਮਧਿਆਸਤਾਤਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਨ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਸੰਦੀਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਪਵਾਦ ਵਜੋਂ, ਅਤੇ ਕਦੇ ਕਦੇ ਇੱਕ ਦਲੀਲ ਵਜੋਂ, ਰੈਫਰਲ ਅਦਾਲਤ ਉਹ ਦਾਅਵੇ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸਰਲਤਾ ਨਾਲ ਗੈਰ-ਮਧਿਆਸਤਾਤਾ ਹਨ, ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ [ਵਿਦਿਆ ਦ੍ਰੋਲੀਆ ਸੁਪਰਾ ਨੋਟ 7, ਪੈਰਾ 154.4.1]। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦਿਆਂ, ਵਿਦਿਆ ਦ੍ਰੋਲੀਆ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਤੋਂ ਬਹਿਰਵਾਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੱਕ ਅਗਲੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਨੋਰਟੇਲ ਨੈੱਟਵਰਕਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ [ਨੋਰਟੇਲ ਨੈੱਟਵਰਕਸ ਸੁਪਰਾ ਨੋਟ 22, ਪੈਰਾ 45.1.]:

"45.1 ...ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਨਿਆਇਕ ਮੰਚ ਵਜੋਂ ਅਧਿਕਾਰ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਪੜਤਾਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ ਵਰਤ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਿਨਾ ਮੈਰਿਟ, ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਅਤੇ ਬੇਈਮਾਨ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸਕ੍ਰੀਨ ਕਰਕੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਸਕੇ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਸੀਮਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਰੈਫਰਲ ਪੜਾਵ 'ਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰੇ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏਗਾ। ਰੈਫਰਲ ਪੜਾਵ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਸਿਰਫ਼ ਤਦ ਹੀ ਦਖਲ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ "ਸਪੱਸ਼ਟ" ਹੋਵੇ ਕਿ ਦਾਅਵੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਬਕਾਇਆ ਝਗੜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ..."

27. ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਗੈਰ-ਮਧਿਆਸਤਾਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਨਕ ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਹੈ। ਰੈਫਰਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸਮੀਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ; ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਸਮੀਖਿਆ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ [ਵਿਦਿਆ ਦ੍ਰੋਲੀਆ ਸੁਪਰਾ ਨੋਟ 7, ਪੈਰਾ 134] ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਬੋਲਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਇਹ ਜਾਂਚਣ ਲਈ ਕਿ ਮਧਿਆਸਤਾਤਾ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਬੋਨਾ ਫਾਈਡ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ [ਉੱਥੇ ਹੀ]। ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਜਾਂਚ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦਾਅਵਾ ਗੈਰ-ਮਧਿਆਸਤਾਤਾ ਹੈ [ਨੋਰਟੇਲ ਨੈੱਟਵਰਕਸ ਸੁਪਰਾ ਨੋਟ 22, ਪੈਰਾ 47.1]। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਸ਼ੱਕ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਨਿਯਮ ਹੈ ਕਿ ਝਗੜੇ ਨੂੰ ਮਧਿਆਸਤਾ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ [ਵਿਦਿਆ ਦ੍ਰੋਲੀਆ ਸੁਪਰਾ ਨੋਟ 7, ਪੈਰਾ 154.4.]।

ਸੀਮਿਤ ਜਾਂਚ, ਸੂਈ ਦੀ ਅੱਖ ਰਾਹੀਂ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਬਾਧਿਕ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਫਰਜ਼ ਨਾਲ ਉਲਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜੋ ਹਵਾਲਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਜਬਰਦਸਤੀ ਮਧਿਆਨਵਰਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਮਾਮਲਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਮਧਿਆਨਵਰਤੀ ਹੈ [ਉੱਥੇ ਹੀ ਪੈਰਾ 154.4.]। ਇਸਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਵਜੋਂ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ [ਉੱਥੇ ਹੀ ਪੈਰਾ 139]। ਹੋਰ; ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਦਿਆ ਦ੍ਰੋਲੀਆ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਫਰਜ਼ ਸੀਮਿਤ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾਈ ਜਾਂਦੀ, ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਜਿਆਦਾ ਹਿਚਕਿਚਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਮਧਿਆਨਵਰਤੀ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ [ਉੱਥੇ ਹੀ]। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਇੱਕ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਜਦੋਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11(6) ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਰਜ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਚੁਣੇ ਗਏ ਮਧਿਆਨਵਰਤੀ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਯਾਂਤਰਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ [ਡੀ.ਐਲ.ਐਫ. ਹੋਮ ਡਵੈਲਪਰਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਰਾਜਾਪੁਰਾ ਹੋਮਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ., 2021 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ ਆਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ 781, ਪੈਰਾ 18, 20.], ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਡੀ.ਐਲ.ਐਫ. ਹੋਮ ਡਵੈਲਪਰਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਰਾਜਾਪੁਰਾ ਹੋਮਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ." ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਵੀ ਦਿੱਲੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਵੈਲਸਪਨ ਐਂਟਰਪ੍ਰਾਈਜ਼ਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਐਨ.ਸੀ.ਸੀ. ਲਿਮਿਟੇਡ. ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ (2022) 295 ਡੀ.ਐਲ.ਟੀ 286 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਥੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਹੇਠਾਂ ਦੇਖਿਆ:

"58. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸੀਮਾਂਤ ਸਮਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਚੱਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਮਧਿਆਨਵਰਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਹਕ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਮਧਿਆਨਵਰਤੀ ਸਮਝੌਤਾ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਮਧਿਆਨਵਰਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾਉਣ ਦੇ ਪੂਰਵ-ਸ਼ਰਤ ਵਜੋਂ ਵਿਵਾਦ ਹੱਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮਧਿਆਨਵਰਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹਕ ਕੇਵਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉੱਠੇਗਾ ਜਦੋਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ। ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਸਹਿਮਤ ਪੂਰਵ-ਹਵਾਲਾ ਵਿਵਾਦ ਹੱਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਨਵਰਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਦਮ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਐਤਰਾਜ਼ ਚੁੱਕ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਸਹਿਮਤੀ ਜਤਾਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮਿਲਜੁਲ ਕੇ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਗੇ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਕ ਨੂੰ ਮਧਿਆਨਵਰਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

59. ਹਰੀ ਸ਼ੰਕਰ ਸਿੰਘਾਨੀਆ ਬਨਾਮ ਗੌਰ ਹਰੀ ਸਿੰਘਾਨੀਆ [(2006) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 658] ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਲਈ ਹਵਾਲਾ "ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਰਜੀ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ"। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਤਯ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ 'ਅਰਜੀ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ' ਕਦੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਰਜੀ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਤਦੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਵਾਲੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮਤਭੇਦ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਣ - ਜਦੋਂ ਪਾਰਟੀਆਂ 'ਟੁੱਟਣ ਦੀ ਬਿੰਦੂ' ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਣ, ਭਾਵ, ਜਦੋਂ ਸੁਲਹ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਸੁਲਹ ਦੇ ਸੰਭਵ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੀਮਾਂਤ ਅਵਧੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਹਨ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਮਤਭੇਦ ਉਭਰ ਆਏ ਹੋਣ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਨਿਵਾਰਿਆ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜੀ/ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਵੱਲ ਜਾਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰੇਗੀ ਜਿੱਥੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਖੁਦ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਉਮੀਦ ਹੈ"। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਰਜੀ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ 'ਸਿਰਫ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਆਖਰੀ ਪੱਤਰ-ਵਿਹਾਰ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੇ ਉਤਪੰਨ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਅਵਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਆਖਰੀ ਸੰਚਾਰ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।"

51. ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਵੀ ਰੱਖਿਆ ਜ਼ਿਲਨ ਵਿੱਚ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ Infraprojects Pvt. ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਹੈਵੀ ਇਲੈਕਟ੍ਰੀਕਲਸ ਲਿਮਿਟੇਡ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ

2023 ਵਿੱਚ SCC ਔਨਲਾਈਨ ਕੈਲ 756, ਜਿਸ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਅਧੀਨ:

“33. ਇਸ ਲਈ, ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇੱਥੇ ਕਾਰਨ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ 'ਲਗਾਤਾਰ' ਰਹੀ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕਦੇ ਅੰਤਿਮ ਨਹੀਂ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਪਸੀ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਸੀਂ, ਇੱਕ 'ਜਿਊਂਦਾ ਦਾਅਵਾ' ਬਣੇ ਰਹੇ। ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨ 28 ਜੁਲਾਈ, 2021 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਆਖਰੀ ਸੰਚਾਰ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਇੱਕ ਅਤੇ ਅੱਧ ਸਾਲ ਦੀ ਅਵਧੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਈਮੇਲ ਰਾਹੀਂ ਜਨਵਰੀ [ਜੇ. ਬੀ. ਪਾਰਦੀਵਾਲਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕ]

09, 2020, ਅਤੇ ਜਨਵਰੀ 16, 2019 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੈਕਸ਼ਨ 21 ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਤੋਂ ਦੋ ਅਤੇ ਅੱਧੇ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ।

Xxx xxx xxx

35. ਇਸ ਲਈ, ਫਰਵਰੀ 05, 2019 ਤੋਂ ਅਗਾਂਹ, ਸੀਮਾਂਕਣ ਦੀ ਮਿਆਦ ਯਾਚੀ ਖਿਲਾਫ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਕਣ ਨਾਲ ਵਰਜਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ..."

ਅੰਤਿਮ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ

52. ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਪੂਰਣ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਜੋ ਗੱਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦਾਵਿਆਂ ਨੂੰ ਸੀਮਾਂਕਣ ਦੁਆਰਾ ਵਰਜਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਅਤੇ ਮਧਿਆਸਥ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸੀਮਾਂਕਣ ਦੁਆਰਾ ਵਰਜਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕ ਬਾਰੀਕ ਫਰਕ ਹੈ।

53. ਮੁਕਰਜੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਨੇ ਦ੍ਵਿਜੇਂਦਰ ਨਾਰਾਇਣ ਰਾਯ ਬਨਾਮ ਜੋਗੇਸ ਚੰਦਰ ਦੇ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਜੋ ਕਿ AIR 1924 Cal 600 ਵਿਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਿਚ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਦੋਂ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਤਪੰਨ ਹੋਈ ਹੈ ਇਸ ਦਾ ਸੱਚਾ ਪ੍ਰੀਖਣ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

"10...ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਾਰਨ ਕਾਰਵਾਈ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਰਨ ਕਾਰਵਾਈ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਜਿਸ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਤੱਥ ਘਟਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹੋਣ ਜੋ ਮੁਦਾਇ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਬਤ ਕਰਨੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ; ਕੋਬਰਨ ਬਨਾਮ ਕੋਲਿਜ [(1897) 1 Q.B. 702]; ਗੇਲਮਾਨੀ ਬਨਾਮ ਮੋਰਿਗੀਆ [(1913) 2 K.B. 549]. ਕਾਰਨ ਕਾਰਵਾਈ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪੀੜਤ ਪਾਰਟੀ ਕੋਲ ਉਚਿਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਕੋਲ ਰਾਹਤ ਲਈ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ: ਵਾਲੇ ਬਨਾਮ ਵਾਲੇ [(1816) 1 M.R. 436]. ਕਾਨੂੰਨ ਉਸ ਦਾਵੇ ਨਾਲ ਜੁੜਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰ ਖਿਲਾਫ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧੀ ਉਪਾਯ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਸ ਲਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਕਾਰਨ ਕਾਰਵਾਈ ਉਤਪੰਨ ਹੋਣ ਦਾ ਸੱਚਾ ਪ੍ਰੀਖਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਾਇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਆਪਣੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸਫਲ ਨਤੀਜੇ ਤੱਕ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਦੋਂ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ...."

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

54. "ਕਾਰਨ ਕਾਰਵਾਈ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਉਹ ਸਾਰੇ ਮੁੱਖ ਤੱਥ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਦਾਇ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋਣ ਲਈ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਬੋਰਡ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ, ਮੁਸਮਾਤ ਚੰਦ ਕੌਰ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪਰਤਾਬ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਜੋ ਕਿ ILR (1889) 16 Cal 98 ਵਿਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਿਚ ਲਾਰਡ ਵਾਟਸਨ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ:

“ਹੁਣ ਕਾਰਨ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਚਾਅ ਨਾਲ ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਉਸ ਰਾਹਤ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਮੁਦਾਈ ਵੱਲੋਂ ਮੰਗੀ ਗਈ ਹੈ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹਨਾਂ ਆਧਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਾਰਨ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਮਾਧਿਅਮ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਮੁਦਾਈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਨਤੀਜੇ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ।”

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

55. ਕਾਰਨ ਕਾਰਵਾਈ ਇਸ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਾਰਵਾਈ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਸੀਮਾਂਤ ਸਮਾਂ ਦੇ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝ ਆਵੇ ਕਿ ਕਾਰਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਦੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜਣ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਦੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਦਾਅਵਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਏਹ ਸਮਝ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਮਾਂ-ਬੱਧ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

56. ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਰੱਸੇਲ ਐਂਥਨੀ ਵਾਲਟਨ (19ਵੀਂ ਐਡੀ.) ਪੰਨਾ 4-5 ਉੱਤੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀਮਾਂਤ ਸਮਾਂ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਿਨ “ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਕਾਰਨ” ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਿਨ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਵਿਵਾਦ ਸੰਬੰਧੀ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਲਈ ਸੀਮਾਂਤ ਸਮਾਂ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਿਨ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਧਾਰਾ ਨਾ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਕਾਰਨ ਕਾਰਵਾਈ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ:

“ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਿਸ ਦਿਨ ਕਾਰਨ ਕਾਰਵਾਈ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਦਾਅਵਾ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਦੋਂ ਦਾਅਵਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।”

ਭਾਵੇਂ ਜੇ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੋਵੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਜਿਸਨੂੰ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਕਾਰਵਾਈ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਅਵਾਰਡ ਨਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਸਮਾਂ ਅਜੇ ਵੀ ਉਸ ਸਾਧਾਰਣ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਾਰਨ ਕਾਰਵਾਈ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਧਾਰਾ ਨਾ ਹੁੰਦੀ।

57. ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਉੱਤੇ ਜਸਟਿਸ ਬਚਾਵਤ ਵੱਲੋਂ ਪੰਨਾ 549 ਉੱਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ, ਧਾਰਾ 37 ਉੱਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ 1963 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਹਰ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਦੋਂ ਦਾਅਵਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 37(1) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ “ਕਾਰਵਾਈ” ਅਤੇ “ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਕਾਰਨ” ਨੂੰ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਉਦੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਮੰਗਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਾ.

58. ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੱਥ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਹਰ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਰੂਪ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉਸ ਦੇ ਸਾਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮੇਂ ਤੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਉਥੇ ਕਹਿਣਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬੈਠਾ ਰਹੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜੋ ਕਿ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਸਮਾਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ, ਸਮੇਂ ਦੇ ਗੁਜ਼ਰਨ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦੇਣਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਐਕਟ 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ

11 ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਿਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ, ਜੋ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ, ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਮੁੜ ਸਥਾਪਨਾ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੋ ਕਿ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਐਕਟ 1963 ਅਧੀਨ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਹਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਮਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਕਟ 1963 ਦੇ ਲੇਖ 137 ਅਧੀਨ ਸਮਾਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਮਿਲਣਗੀਆਂ।

59. ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਯਹਾਂ ਤੱਕ ਕਿ ਯਾਚੀ ਅਨੁਸਾਰ ਵੀ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਬੈਂਕ ਗਾਰੰਟੀ ਦੇ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਕਦੀਕਰਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ 16.02.2016 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਪੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਯੂਰੋ 201,793.75 (“ਬੀਜੀ”) ਅਤੇ ਯੂਰੋ 399,0240.10 ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਰਲ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੋਏ। ਅਸੀਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਏਐਸਜੀ ਨਾਲ ਇਕ ਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ “ਟੂਟਣ ਦਾ ਬਿੰਦੂ” ਸੀ। ਜੋ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ 26.09.2016 ਨੂੰ, ਤਰਲ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਵੱਲ ਰਕਮ ਕਟੌਤੀ ਕੀਤੀ। ਲੋੜੀਂਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ 11.08.2016 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਰਕਾਰੀ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਅੰਤ ਸੀ। ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਯਾਚੀ ਨੇ ਕੁਝ ਸੌਹਾਰਦਪੂਰਣ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ, ਸਮਾਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੀ ਅਵਧੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ 24.02.2016 ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵੱਲੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਗਏ ਪੂਰੇ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ।

"ਫੈਕਸ ਰਾਹੀਂ
ਮੋਡ ਦੇ ਇੰਟੀਗ੍ਰੇਟਡ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰਜ਼ (ਫੌਜ)
ਮਾਸਟਰ ਜਨਰਲ ਆਫ ਆਰਡਨੈਂਸ ਬ੍ਰਾਂਚ
ਖਰੀਦ ਪ੍ਰਗਤੀ ਸੰਗਠਨ

ਕਮਰਾ ਨੰਬਰ 230, ਬੀ ਵਿੰਗ, ਸੇਨਾ ਭਵਨ
ਡੀਐਚਕਿਊ ਪੀਓ, ਨਵੀਂ ਦਿਲ੍ਹੀ – 110011

78953/ਐਸ.ਐਮ.ਜੀ/ਜੀ.ਐਸ/ਡਬਲਿਊ.ਈ-4/ਪੀ.ਪੀ.ਓ(ਡੀ(ਐਮ.ਸੀ)876
24 ਫਰਵਰੀ 2016
ਮੈਸਰਜ਼ ਬੀ&ਟੀ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ
ਪੀ.ਓ ਬਾਕਸ 174, 3604 ਥੁਨ
ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ

ਫੈਕਸ : 0041 33 3346701

ਲੋਕਲ : 46088802

ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਨੰ. 78953/ਐਸ.ਐਮ.ਜੀ/ਜੀ.ਐਸ/ਡਬਲਿਊ.ਈ-4 ਮਿਤੀ 27 ਮਾਰਚ 2012 ਸਬ ਮਸ਼ੀਨ ਗਨ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਮਾਤਰਾ 1568 ਅਧੀਨ ਐਫ.ਟੀ.ਪੀ

1. ਤੁਹਾਡੇ ਪੱਤਰ ਨੰਬਰ ਬੀ&ਟੀ/1568/2016 ਮਿਤੀ 19 ਫਰਵਰੀ 2016 ਦਾ ਹਵਾਲਾ।

2. ਵਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਡਬਲਿਊ.ਬੀ.ਜੀ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਤੁਹਾਡੇ ਜਾਇਜ਼ੀਕਰਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਕਿ ਪੱਤਰ ਬੀ&ਟੀ/1568/10-26 ਮਿਤੀ 24 ਅਕਤੂਬਰ 2014 ਰਾਹੀਂ ਅਗਾਊ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਮੋਡ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ।

3. ਇਸ ਲਈ, ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਕਾਰਵਾਈ/ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮੋਡ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ।

[ਜੇ. ਬੀ. ਪਰਦੀਵਾਲਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕ]
(ਅਪ੍ਰਤਿਮ ਸ਼ਰਮਾ)
ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਕਰਨਲ
ਏਐਮਜੀਓ (ਆਯਾਤ 1)
ਡੀਡੀਜੀ ਪੀਪੀਓ ਲਈ"

61. ਉਪਰੋਕਤ ਪੱਤਰ ਦੀ ਸਾਫ ਪੜ੍ਹਾਈ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦ 2014 ਦੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉੱਠ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ 24.10.2014 ਦੀ ਮਿਤੀ ਵਾਲੇ ਉਪਰੋਕਤ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ 24.02.2016 ਦੀ ਮਿਤੀ ਨਾਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਪੱਤਰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਉੱਠਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵਿਆਖਿਆ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜੋ ਕਿ 24.10.2014 ਦੇ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ 24.02.2016 ਦੇ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਉਲਟਾ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਫਾਈਆਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਤਰਲ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਇੱਕ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਦਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ 2019 ਤੱਕ ਗੱਲਬਾਤ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਬਾਲਦ ਦਾਅਵਾ ਪਰਯਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜੀਓ ਮਿਲਰ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਪੂਰੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਅਵੇ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪਤਾ ਲੱਗ ਸਕੇ ਕਿ "ਤੋੜਨ ਵਾਲਾ ਬਿੰਦੂ" ਕੀ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਮੱਧਿਆਨਹਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸੋਚੀ ਹੋਵੇਗੀ।

62. ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਬੈਂਕ ਗਾਰੰਟੀ ਨੂੰ 2016 ਦੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਨਕਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਰਕਮ ਸਰਕਾਰੀ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨਾਂਤਰਿਤ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਮਾਮਲਾ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਹ "ਤੋੜਨ ਵਾਲਾ ਬਿੰਦੂ" ਉਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸੀਮਾਂਕਣ ਲਈ ਕਾਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਉੱਠਿਆ।

63. ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਦਸ ਸਾਲ ਜਾਂ ਵੀਹ ਸਾਲ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਾਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਉੱਠਿਆ ਹੋਵੇ। ਸਿਰਫ ਗੱਲਬਾਤ ਨਾਲ "ਕਾਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ" ਸੀਮਾਂਕਣ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਾਕਾਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ।

64. ਪੰਚੂ ਗੋਪਾਲ ਬੋਸ ਬਨਾਮ ਕੋਲਕਾਤਾ ਦੇ ਪੋਰਟ ਲਈ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੇ ਬੋਰਡ ਵਿੱਚ (1993) 4 ਐਸਸੀਸੀ 338 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ 1963 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਮਧਿਆਨਹਿਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਖਿਲਾਫ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸੀਮਾਂਕਣ ਲਈ ਮਧਿਆਨਹਿਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉੱਠਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਮਧਿਆਨਹਿਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਦੂਜੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜਿਆ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਨਹਿਤਕਾਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਸਵਾਲ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮਧਿਆਨਹਿਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਅਭਾਵ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਨਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ? ਮਧਿਆਨਹਿਤ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਜਿਓਂ ਹੀ ਫਰਕ ਜਾਂ ਵਿਵਾਦ ਉੱਠਦਾ ਹੈ, ਮਧਿਆਨਹਿਤ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਉਂਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਮਧਿਆਨਹਿਤ ਦੀ ਸਮੇਂਬੱਧ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਨਾ। ਦੇਰੀ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਇਕੁਇਟੀ ਨੂੰ ਹਰਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੁਸਤੈਦੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ। ਡਿਫਾਲਟ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਝੱਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਮੁਸ਼ਕਲ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਇਹ ਗੱਲ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਆਰ

ਸਮਝੌਤਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਵਿਵਾਦ ਹੈ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬੀਤ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਲਟਾ ਲਈ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਹੋਵੇਗੀ ਪਾਰਟੀ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋਈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸੁੱਤਾ ਪਿਆ ਸੀ 10 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ, ਆਪਣੇ ਆਚਰਣ ਦੁਆਰਾ ਉਸਨੇ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਧਾਰਾ 5 ਅਤੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਨਾ ਐਕਟ ਦੀ 12(2)(ਬੀ)। [ਵੇਖੋ: ਉੜੀਸਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਦਾਮੋਦਰ ਦਾਸ, (1996) 2 SCC 216]

65. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਪੰਚੂ ਗੋਪਾਲ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਪੈਰਾ 10, 11, 12, 13, 14 ਅਤੇ 15 ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਮਵਾਰ, ਵੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ। ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

“10. ਵੈਸਟ ਰਾਈਡਿੰਗ ਆਫ ਯਾਰਕਸ਼ਾਇਰ ਕਾਉਂਟੀ ਕੌਂਸਲ ਬਨਾਮ ਹਡਰਸਫੀਲਡ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ. ([1957] 1 ਆਲ ਈਆਰ 669) ਵਿੱਚ ਕੁਈਨਜ਼ ਬੈਂਚ ਡਿਵੀਜ਼ਨ, ਲਾਰਡ ਗੌਡਾਰਡ, ਸੀ.ਜੇ. (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਨ) ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਮਧਿਆਸਤਾ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੇ ਬਾਅਦ ਮਧਿਆਸਤਾ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਧਿਆਸਤਾ ਉੱਤੇ ਰੱਸੇਲ, 19ਵੀਂ ਐਡੀ., ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਨਾ 4 ਉੱਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਧਿਆਸਤਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਫਿਰ ਵੀ ਸਮਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮਧਿਆਸਤਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਚੱਲਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮਧਿਆਸਤਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਜਦੋਂ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਵਿਵਾਦ ਸੰਬੰਧੀ ਮਧਿਆਸਤਾ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

11. ਇਸ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਮਧਿਆਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਲਈ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਚੱਲਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਿਨ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਮਧਿਆਨ ਧਾਰਾ ਨਾ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਕਾਰਨ ਕਾਰਵਾਈ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਾਵਾ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਿਨ ਕਾਰਨ ਕਾਰਵਾਈ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸੀ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਧਿਆਨਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦਾਵਾ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦਾਵਾ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ।

12. ਰੱਸੇਲ ਉੱਤੇ ਮਧਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਪੰਨਾ 72 ਅਤੇ 73 ਉੱਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਵਿਵਾਦ ਵੀ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਹਟਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਧਿਆਨ ਧਾਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ, ਜੋ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਵੀ ਮਧਿਆਨ ਇੱਕ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਮਧਿਆਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਦਾਵਾ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਮਧਿਆਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਬਿਨਾਂ ਦਾਵੇ ਨੂੰ ਰੋਕੇ ਬਿਨਾਂ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਜੋ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਉਸਦੇ ਮਧਿਆਨ ਦਾਵੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਾਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਦਾਵੇ ਦੇ ਲਈ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਾਵੇ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਬਿਨਾਂ ਮਧਿਆਨ ਧਾਰਾ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਜੋ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਉਸਦੇ ਮਧਿਆਨ ਦਾਵੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਮਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਚਾਅ ਹੈ ਕਿ ਦਾਵਾ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਅਤੇ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਾ ਹੀ, ਚੂੰਕਿ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਸੀਮਾ ਧਾਰਾ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਮਧਿਆਨ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਆਪਤੀ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਅਜੇ ਵੀ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਦਾਵੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।"

ਪੰਨਾ 80 ਉੱਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ: “ਸਮਾਂ ਦੀ ਵਾਧਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸਵੈਚਾਲਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਇਹ

ਕੇਵਲ ਤਦ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੇ 'ਅਣਉਚਿਤ ਕਠਨਾਈ' ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਰੀ ਕਠਨਾਈ 'ਅਣਉਚਿਤ ਕਠਨਾਈ' ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ; ਇਹ ਉਚਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀ ਗਲ਼ਤੀ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਠਨਾਈ ਨੂੰ ਉਹ ਖੁਦ ਸਹਿਣ ਕਰੇ, ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਨਾ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਵੇ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਦਾਵਾ ਦੁਬਾਰਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੋਵੇ। ਕੇਵਲ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਤੱਥ ਕਿ ਇੱਕ ਦਾਵਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ 'ਅਣਉਚਿਤ ਕਠਨਾਈ' ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।"

ਜਸਟਿਸ ਬਚਾਵਤ ਦੁਆਰਾ ਮਧਿਆਸਤਾ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਇ 37 ਵਿੱਚ ਪੰਨਾ 549 ਤੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਾਵਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਜਦੋਂ ਦਾਵਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਧਿਆਸਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਦਾਵਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਜਦੋਂ ਦਾਵਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 37(1) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ 'ਕਾਰਵਾਈ' ਅਤੇ 'ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਣ' ਨੂੰ ਸੀਮਾਂਕਣ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਸਤਾ ਅਤੇ ਮਧਿਆਸਤਾ ਦਾ ਕਾਰਣ ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮਧਿਆਸਤਾ ਦਾ ਕਾਰਣ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ਜਦੋਂ ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਮਧਿਆਸਤਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਸੀਮਾਂਕਣ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਚੱਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਮਧਿਆਸਤਾ ਦਾ ਕਾਰਣ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ, ਪਰ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ।

ਮਧਿਆਸਤਾ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਮਧਿਆਸਤਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਚਾਰਟਰ ਆਊਟ ਟਾਈਮਆਊਟਸ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਫਰਕ ਜਾਂ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦੇਰੀ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਇਕਤਾ ਨੂੰ ਹਰਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰੈਪਟਿਟਿਊਡ ਅਤੇ ਨਤੀਜਾਂਤ ਪਰਿਣਾਮ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਮੁਸੀਬਤ ਝੱਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਮੁਸੀਬਤ ਨਹੀਂ ਭੇਜਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਜਦੋਂ ਮਧਿਆਸਤਾ ਦੇ ਕਾਰਣ ਵਿੱਚ ਦਾਵਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਪਹਿਲਾਂ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਕ ਠੇਕੇਦਾਰ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਠੇਕਾ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਜਾਂ ਵਿਵਾਦਾਂ ਜਾਂ ਫਰਕਾਂ ਨੂੰ ਮਧਿਆਸਤਾ ਲਈ ਭੇਜਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ। ਜਸਟਿਸ ਬਚਾਵਤ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਧਿਆਸਤਾ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ, ਪੰਨਾ 552 ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਇਕ ਉਚਿਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਸਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ"। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਸਧਾਰਣ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਜੋ ਮਧਿਆਸਤਾ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਜਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਧਿਆਸਤਾ ਨੂੰ ਸੀਮਾਂਕਣ ਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਬਚਾਅ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਨੁਸਾਰੀ ਮਧਿਆਸਤਾ ਨੂੰ ਸੀਮਾਂਕਣ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਬੰਧਨ ਸੀ। ਸੀਮਾਂਕਣ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਨੂੰ ਮਧਿਆਸਤਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੇ ਉਪਮਾ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਕਣ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਨੂੰ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮਧਿਆਸਤਾ ਅੱਗੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸੀਮਾਂਕਣ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਾਂਗ ਹਨ। ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਜਾਂ ਫਰਕਾਂ ਨੂੰ ਅਰਬਿਟਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਥਾਂ ਮਧਿਆਸਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਅੱਗੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਸੀਮਾਂਕਣ ਦਾ ਬਚਾਅ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

ਮੁਸਟਿਲ ਅਤੇ ਬੋਇਡ ਦੀ ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ (1982 ਐਡੀਸ਼ਨ) ਵਿੱਚ, "ਹੋਪਲੈਸ ਕਲੇਮ" ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਚੈਪਟਰ 31 ਵਿੱਚ ਪੰਨਾ 436 ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਹੀ ਇਨਾਮ ਲਈ ਲੀਡ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਹਰਾਸਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇੰਜੰਕਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਉਹ ਕੇਸਾਂ ਜਿੱਥੇ ਦਾਅਵਾ ਕਥਿਤ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿੱਥੇ ਵਿਵਾਦ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ।"" (ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

66. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੀ ਸ਼ੱਕ ਦੇ, ਇੱਕ ਉਮੀਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸੁੱਤਾ ਰਿਹਾ। ਸਟੈਚਯੂਟਰੀ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਵੱਖਰੇ ਹਨ।

67. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਯਾਚਿਕਾ ਅਸਫਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

68. ਬਕਾਇਆ ਅਰਜ਼ੀ(ਆਂ) ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਨਿਪਟਾਰੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗੀ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate